

G
M
B
E
R
G

ROMAAN

No

22

Marie Under.

AR
R. L. ...
Eesti NSV ...
Raamatuko.

SP
7593

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1928. A. VII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Hindmõistatus

Nr. 22 (160).

Silpidest: **balt- e- e- ek- ge- i- jaam- koh- la- latt- lem- lek- li- li- lili- lu- lu- l- lõng- me- mi- mi- ne- ne- ne- pu- si- ta- tri- tu** seadke kokku kaheksa sõna.

1. Taim.	5. Armunute kokkusaamine.
2. Osa peo kavast.	6. Taim.
3. Lääne mere maade elanik.	7. Laewade hävitaja.
4. Walguse andmise keskkohht.	8. Lipuwarras.

On sõnad leitud õieti. annavad nende esimesed tähed lugedes ülalt alla ja nende viimased tähed lugedes alt üles, ühe tuntud wanasõna.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all „**Hindmõistatuse lahendus**“ kuni 1. jaanuarini 1929 a. Lahendusi võib saata mitu ühes ümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müüriwahe t. 16) sissekäigu juures (trepikojas) asuvasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 2. (164).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja:

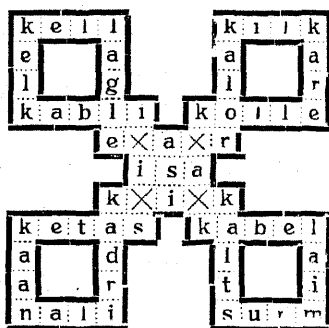
1. „Romaan“ 1922 ilukõites;
2. Jules de Révél — Kombejuht.
3. H. Haljaspõld — Ühe wana üliõpilase mälestusi.

Loosimine on 3. jaanuaril 1929 a. kell 2 p.l. talituse ruumes, Müüriwahe, 16, millest palutakse lahendajaid wõtta osa.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 18 (156)

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Arno, Arnold Abel, Pauline Abel, Ed. Alits, P. Aljas, Elmuth Arakas, R. Arro, Willem Alewik, Alex. Aljas, K. Allisson, Edgar Ant, M. Braun, Elmar Burm, Hans Bente, W. Balti, Elfy, Ennemuist, A. Fink, Gottfried Falck, W. Geering, Karl Helstein, A. Hager, S. Hendrikson, Johannes Hoffmann, J. Josia, Miina

Joksi, And. Janson, Erna Jaanson, Hans Jaanson, Alfred K-s, Wold. K-s, P. Keres, Gerda K, Leobold Kukkk, M. Rask, Elly Kokmann, Joh. Kask, S. Kask, Frida Kukke, Ants Kippar, E. Luuk, Eduart Luken, A. Leppik, Joh. Muruk, Ernst Malken, M. Nuurb, L. Oja, Irma Oraw, Aug. Oraw, W. Olberg, Alice Otstavel, Felix Piirand, Paul Puss, N. Rekkim, Peeter R-n, Heleene Reemann, M. Raudith, Hans Reemann, Harry Reindorf, August Sisas, Johannes Sepp, N. Saarens, Helmi Tief, Otto Tief, A. Tedre, Elsa Tonska, Alfred Tölpt, E. Tern, Hilda Tölpt, Oskar Tölpt, Linda Tomingas, Edgar Tamberg, Marta Weebermann, K. Wahtra, Hans Weinberg, E. Wolkmar, Guido Wunder.

Tartust: Truta Busch.

Pärnust: M. Hion, Hion, A. Knaut, Milda Küng, Adrienne Nael, Anni Sinikas, Heinriette Tamm.

Wiljandist: R. Jürman.

Walgast: O. Lepik.

Põtseserist: E. Mülbach, F. Rätsep, A. Walentin.

Rakwerest: Harry Kängsepp, Aino Kukke, Felix Tenneberg.

Rottmann

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: H. Courths-Mahler: Kui armastus ärkab. — Zane Grey: Lindpüü. — H. Wühner: — Asuja. — Norman Wenner: Karjatus. — H. Wühner: Sügislehed. — F. Braun: Meisterlaseng. — Kurt Miethke: Kallaleitung. — Persia jutt: Piimwalge eesel. — Keegi Nimetu: Weel küstunud ei ole. — J. O. Curwood: Maaailma äärel. — Tött ja nalja.

Nr. 22 (160)

Nowember 1928

VII aastakäik.

Kui armastus ärkab.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahler'i romaan.

5

Kuid nüüd soovis Rolf Matern kammata matust tegutseda. Ta anahmis põlunud veel rahuldatus, wiist sellepärast, et ta tundis, et suurem osa ta saamutustest ainult sõbra leidusest oleneb. Muahnuisest pimesstatud oli ta oma elu raskema süü oma peale võtnud. Kui talle Fritz Rottmann päeval enne surma andis leiduseste puutuvad paberid ja joonistused palwega, et ta teeks tema eest tarwilikud sammud, et leidust kasutada, siis oli ta seda ilma kõrwalnõuteta ausalt lubanud. Kodus oli ta leidusega tutwunenud ja teda oli wallanud salajane kadetus sõbra geniaalsuse wastu.

Ta oli leiduse omanik, mis võimaldas talle tee kõrgusele. Fritz Rottmann oli surinud, keegi ei teadnud salajasest leidusest. Ta lese kättes tooks see ainult vähe kasu, sest see ei osanud asju ajada ja teised rikastuks tema kulul. Misparast ei pidanud tema kasutama, mis saatus talle pakkus?

Kui ta oli end igatülgelt kindlustanud, et ta pettus ülesleidmatuks jääb, andis ta kiusatusetele järele — ja tunnistas Fritz Rottmanni töö omaks.

Sellest tunnist peale oli ta elu wäliselt edurikas, kuid ta oli kaotanud seesmise: rahu, enese rahu. — — —

Ria oli kogu maja pidulikult ehtida lastunud majahärra ja majaproua wastuwõtuks. Nüüd seisis ta suure roofikimbuga lädi Mal-

wine jaoks ja ootas wanter portaali ees. Tema kõrwal seisis Heinz Matern ja waatas naeratades ta peale alla.

"Kas rõõmustad jälle nägemise üle minu wanematega, Ria?" küsis ta.

Neiu hingas sügawalt ja waatas talle nii särawal pilgul otja, et ta peaaegu ehmis uende filmade ilu üle.

"Jah," ütles neiu, "olen rõõmus, et nad tagasi tulewad, ja — ja et ka sina jälle koju tuled. Mulle näis, et olen su minema kihutanud. See piinas mind."

"Ah, sa rumal wäike tüdruk!" hüüdis Heinz naerdes ja silistas wennalikult ta juukseid.

Ria tussatas ja kahwatas. Ja Heinzil oli imelikelt hea tunne, kui ta käsi pehmeid juukseid puudutas ja pässe palmikuid tundis.

"Sul on toredad palmikud, Ria. Nad ulatavad maani, kui nad wallandab?"

Nüüd tõusis weri Ria näkku.

"Oh ei, nii pikad nad pole."

"Sa kannad neid aga ilusamini kui warem. Kas oled edewaks läinud?"

"Lädi Malwine soovis seda," kogeles Ria abitus segaduses.

"Sa ehid siis ainult mu ema tahtel," nokkis Heinz.

Sel filmapilgul föttis wanter ette. Rolf Matern hüppas maha ja ta abikaasa järgnes

talle. Terwitused nende nelja inimese wahel olid jüdamlikud. Siis wöttis proua Malwine Ria roosid wastu.

„Kas pidafid hästi maja, wäike?“ küsis ta naeratades.

Ria wöttis õrnalt ta käewarre. „Nii hästi kui wõisin, tädi Malwine, loodetawasti oled minuiga rahul.“

„Sa tegid oma asja wiist hästi,“ ütles onu Rolf, kes Heinziga järele tuli.

„Ria waatas tagasi ja noogutas talle.

„Kui hea, et tagasi olete,“ ütles ta jüdamlikult.

„Kas igatfefd meie järele?“

„Ah, nii tihti.“ —

Lund hiljem istusid kõik proua Malwine wäikeses salongis teel. Ria walmistas seda temale omasel, waiksel wiisil ja ulatas tasse.

Rolf Matern waatas teda naeratades. Kui ilusaks oli Ria läinud! Kuidas ta sale kuujuks ilusalt ümarikumaks oli muutunud!

Imelikul wiisil mõtles Heinz sedasama, Igatahes leidis ta, et see on kena pilt, kuidas noor neiu teelauas talitab.

Ria armastawalt uurivad filmad märkasid et tädi Malwine mitte nii wälja ei näinud, kui ta oli lootnud. Ja kord wariises ta, kuigi toas peaaegu palaw oli.

„On sul külm, tädi Malwine — pean sulle rätiku andma?“ küsis ta õrnalt.

„Jah, laps, anna mulle rätik. On imelik, külmetasin kogu tee hoodimata soojast ilmast.“

„Sa külmetasid end ära, kui sõitsime üle Bodensee, Malwine,“ ütles Rolf Matern murelikult, kuna Ria tädi sooja rätiku sisse määsis.

„Ah, kuid see oli nii ilus, Rolf,“ wastas Malwine naeratades. „Kõige halwemal puhul maksan ma selle eest nohuga. Selle hinna tasun heameelega imeilusa õhtu eest Bodensee.“

Kui tee oli joodud, läksid isa ja poeg äriasjade pärast kõnelema. Ria teatas wahpeal tädi Malwinele oma tööst selle äraolekul. Sealjuures märkas ta, et tädi Malwine ifka uuesti tufatas.

„Sa peaksid weidi puhkama, armas tädi,“ ütles ta rahutult.

Malwine sules filmapilguks filmad ja surus hambad kokku.

„Mul pole tõepoolest mitte hea olla, Ria. Kuid kerge külmetus ei tohi mind rahutuks teha. Homme on see mööda.“

Sõit üle Bodensee maksis aga kallimat hinda kui nohu.

Weel famal ööl jäi proua Malwine tõsiselt haigeks ja kufjutud arsti konstateeris raskest kopsupõletikku.

Tulid raskest, murerikkad päewad. Malwine

Materni elu oli hädaohus. Palawit tõusis hirmuäratawalt. Ja Malwineel oli ühest endisest raskest haigusest jüdame juures wiga, mis sent end wähe tunda oli annud, kuid nüüd muret tekitas.

Hirm ja mure walitfefd majas. Kuid villa Maternit ootafid weel raskeamad päewad.

See oli wiendal päewal peale Malwine haigeksjäämist. Rolf Matern pidi pojaga ainult lähiteseks ajaks äriasjus wälja sõitma. Näitushoone ehitusel oli mõlemate härrade ilmumine tingimata tarwilik. — Weel polnud möödnud kaks tundi nende ärasõidust — — — kui Rolf Matern koju toodi kahwatult ja tummalt, raske haaw peas. Kui ta oli seisnud Heinzi kõrwal poolwalmis näitushoones, oli seletamatul wiisil tükk rauda alla langenud ja teda tabanud. Heinz oli puutumatu.

Ria oli meelest ära, kui kuulis hirmsasti õnnetusest.

„Ema ei tohi jumala pärast midagi teada, Ria. Mita mind!“ oli Heinz talle belnud.

Heinzi abipalumine äratas Ria tarretusest. Nimamatus jõud hakkasid tas liikuma.

Surrukahwatult, kuid rahulikult ja kindlalt korraldas ta majas. Et tädi Malwine segatud ei jaaks, asetati Rolf Matern ühte alumise korra tuppa. Arstid olid ühes tulnud ja andsid juhatusi.

Rolf Matern oli ifka weel meelemärkuseta. Arstid olid nõupidamiseks kõrvaltuppa kogunud ja Heinz oli ema juure läinud.

Ria istus üksi onu Rolfi woodi ees ja waatas täis hirmu ja walu selle kahwatusse näkku.

Üffi awas Rolf Matern filmad ja waatas Riале otfa — ja ütles tasa ja waewaliselt, kuid täie meelemõistuse juures:

„Nüüd tasun wõla, Ria — karistus on mind tabanud.“

Ria suudles ta fätt.

„Onu Rolf — armas onu Rolf, mitte kõnelda — ja ei tohi — kufsun arsti.“

„Ei — jää!“ fofistas Rolf Matern ia waatas talle pilguga otfa, mis teda sõna pani kuulma.

„Mitte arsti! See ei aita — tunnen seda — nüüd tuleb surm. Keft tööd — nii on hea. Kuid — ühe asja pean hingelt weeretama, kuule mind, Ria.“

Ria pani käe ta suule.

„Waiki ometi — waiki,“ ütles ta kammataatult.

„Lase mind — ma pean. Wõlg — suur wõlg, Ria — ja pead mind kuulma.“

Ria raputas ägedalt pead.

„Armas, armas onu Rolf — ära ütke mi-

gagi — ma tean kõik — kõik juba annu. Mu isa leidus, eks ole, see ongi, mis sind rõhub? Ole rahulik, see on lepitatud, kõik on andeks antud. Sa oled heaks teinud. Oma teadis seda ka. Sellepärast mõtšime sulle kõik, kõik vastu. Müüd ole rahulik, ja, täitsa rahulik? Eks?”

Rolf Materni silmad särasid mittemaiselt. „Te head — suurmeelsed — te teadsite ja andsite mulle andeks? Et mõiksin teid tänada. Kuid müüd — kutsu Heinz — ruttu — ta peab seda ka teadma — kõik — ta peab sinu vastu hea olima.”

Seal sirutas end Ria ja ajas käed tõrjuvalt ja hirmunult ette.

„Ei — ei — mitte talle — ära ütle talle. Ta ei tohi kannatada — ta elu peab olema puhas — teda ei tohi rõhuda häbi. Ta ei tohi seda teada — ta ei tohi kannatada.”

Kindlalt ja suurelt vaatas Rolf Matern talle otsa.

„Sa armastad teda — Ria — fina — ah — siis võib kõik — kõik heaks saada.”

„Kuid ja ei ütle talle midagi?” Jostas Ria, ehmunult kuulatahes.

Rolf Matern naeratas. „Ei — müüd mitte — müüd ei tarviſe ma poja ees häbeneda. Wotan saladuse enesega kaasa. Kutsu Heinz.”

Ria kuulis aga juba selle jamme.

„Ta tuleb, onu Rolf. Mul on sinu sõna — ja waitid,” palus ta veel kord kartlikult.

„Minu sõna — ja südamlit tänu, mu armas, väike Ria.”

Heinz astus sisse, Ria andis talle märku. Murelikul näol astus ta isa woodi ette.

„Jsa — armas isa,” ütles ta ja palaw kartus wäriſes ta hääles. Rolf Matern wöttis ta käe.

„Heinz, sa tead. Ria — ma pole veel testamenti teinud. Ria saatuse usaldan — sinu kätte. Hoia teda — nagu kalliskivi — ta on selle wäärt — wõta ta enese rinnale — kui — mind enam pole. Ära unusta — armastan teda — ma — sinu kätte — Heinz — sinu —”

Ta kogeles arusaamatult ja sules wäsimult silmad. Ria jookſis kõrwaltuppa ja kutsus arstid.

Tahtmatult olid Heinz ja Ria nagu leinaw wend ja õde üksksteise käed wõtnud, üks teise juureſt lohutust ja kaitset otsides.

„Kas pole enam lootust?” tuli karedalt üle noore mehe huulte. Arstid raputasid tumalt pead.

Heinz litſus hambad kõwasti kokku ja püüdnud hoigamine tuli ta rinnast.

Seal lõi Rolf Matern veel kord silmad lahti. Ta nägi Heinzi ja Riad käsikäes enese ees seiswat. Sära lendas üle ta näo.

„Mii — hea — terwitage ema,” ütles ta

tasu. Ja siis hüüdis ta selgelt: „Ehafi — tööle!” Weel kord tuisus ta keha — kuid siis lödwenes ta wiesti. Weel wiimane, lähikene hingamine — Rolf Matern oli surunud — —

Kuna all surnut korraldati, oli Malwine meelemärgufeta kõrges palawikus. Ja päewal, mil Rolf Matern wälja kanti wiimasele puhkusele, oli Malwine haigus äkitselt pöörde teinud. Ükki langes palawik — ja haige süda loobus töötamast. Mõjatult tegid arstid sissepritſimisi, et südame tegewust ergutada, tagajärjetult anti haigele ſhampanjerit elustufeks. Kui Heinz isa matufelt koju tuli, hüüti ta ema surmawoodi ette.

Ria oli koju jäänud ja wotas Heinzi kartufega. Kas pidi ta ka armastatud ema kaotama? Proua Malwine ei teadnud veel midagi abikaasa surmast. Kuid ta tuli selgele meelemärgufele ja nõudis selle järele.

Ria katsus põigelda, kuid haige muutus iga mimitiga rahutumaks.

Ka Heinz katsus hirmsat sündmust warjata. Arstid olid talle öelnud, et ema warsti sureb. Ka Ria teadis seda. Nad waatasid mõlemad üksksteisele kartlikult ja küſiwalt otsa. Kas wõis haigele veel warjata, mis oli juhtunud?”

„Heinz — isa,” hädaldas haige jälle.

Murtult langes poeg toolile, mis seisſis ema woodi ees ja lõi käed näo ette. Ta ei wõinud kannatada ema kartlikku pilku.

„Ta teab ometi, et pean surema — ja ta jätab mu üksi,” hädaldas ta segaselt.

Walust lõhkenud südamega põlwitas Ria woodi ette.

„Tädi Malwine — armas tädi Malwine — ta ei wõi tulla. Ta — ta lasub ſind terwitada, armsam tädi.”

Malwine waatas talle suurte silmadega otsa.

„Mispärast ta ise ei tule?”

Seal woolasid Heinzil suured pisarad silmist. Kuid ta ei ütelnud sõnagi.

Malwine silmad käisid ühe juureſt teise juure.

Ria surus käed südamele. Et Heinz oli nii meeleheitel, ei wõinud ta kannatada. Ta tõstis pea ja waatas täis piina haige poole.

See kotas wäriſewal kael Ria pead.

„Ria — ütle fina — tött — tött,” Jostas ta.

Ria wäriſes. Kuid siis wöttis ta kindlalt haige käe ja ütles otſustawalt tase, aga kindla häälega:

„Tädi Malwine — onu Rolfil oli õnnetus — ja — ja sa ei lähe üksi — ta lasub ſind terwitada — ja — lähed sinuga. Sa pead seda teadma — ta oleks ju muidu ſiin, armas, armas tädi — ta armastab ju ſind, äi wäga.”

See! aias haige end wahakarwa näoga püsti ja tõstis käed nagu lõpmatus igatsuses. —

„Rolf — mu Rolf!“ Siis langes ta tagasi. Ja nagu väsinud laps pani ta pea külje peale ja küsis üsna taja:

„Heinz — kas ta kannatas — isa?“

Tummalt raputas see pead, sest ta ei võinud kõnelda.

Siis pööras haige küsiwalt Ria poole. See surus pisarad tagasi:

„Mäitushoones, armsam tädi, tükk rauda langetas talle pähe.“

Malwine pani käed kottu.

„Kest tööd — nii tahtis ta seda,“ sojistas ta waitse seletatud ilmega näol.

„Nii on hea — nüüd — nende õnnelikkude päevade järele — meie mõlemad — —“

Ta sulles filmad.

Ria andis talle lusika täie šampanjerit. Siis vaatas haige veel kord naeratades üles.

„Wäike Ria! Heinz — anna mulle — oma käsi.“

Heinz langes põlvile, võttis ta käe ja pani selle oma otjale. Haige teine käsi libises paitawalt ta pea üle.

„Ole õnnistatud, mu poeg.“

Jälle waitis haige väsimult.

Ja siis ajas ta enese äkki pästi.

„Rolf — hoiat mind!“ hüüdis ta ja haaras kätega õhku, nagu tahaks ta ilmutusi püüda, siis langes ta raskesti tagasi. — — —

Heinz Matern oli ka ema kaotanud.

* * *

Kui Heinz lahkus ema surmawoodi äärest, läks ta oma tuppa. Alles mitme tunni järele ilmus ta uuesti lahwtu näoga. Ria hõlits nutetud silmil majas ringi ja katsus kohustusi täita, mis äkki tekkinud olid. Instinktiivselt pöörasid teenijad kõigi küsimustega tema poole.

Ta ei võinud Heinzile aimustki sõna lohutuseks öelda. Sõnad on sarnastel puhkudel wae sed. Kuid ta filmad jälgisid Heinzi kuumas hirmus ja mures.

Kui ema oli maetud isa kõrwale, ütles Heinz Riale, et ta eistalgul jälle villa Meisteri kolib.

„Me peame mõlemad rahulikult saama, Ria, ennetui wõime sellest kõnelda, mis peab tulewikus sündima,“ ütles ta.

Ria noogutas tummalt ja mõtles walutawa südamega tulewikule.

Maja tuktawad ja sõbrad olid ülirohkeid kaastundeawaldusi saanud. Peaasjalikult proua Sibylle Jansen oli Heinzile lohutawalt wastu tulnud ja oli katsumud selle meeleolust enesele õsu teha.

Heinz märkas ta salapäiuet ja äkki tõusis tas selle naise wastu wastumeelsus ja wastifus. Talle näis teotus, kui see ta wanematest kõnles. Sidemed, mis olid teda Sibylle Janseniga ühendanud, langesid. Heinz mõistis, et oli eksi mid, et need suhted polnud tema wäärilised. Ja äkki tundis ta end seesmiselt nii waba, nagu poleks see naine talle iialgi midagi tähendanud.

Ria istus teistkordselt üksi villa Maternis. Kuid seekord rõhus üksiõnds teda raskesti ja rufuwalt, sest onu ja tädi ei tulnud ju enam tagasi. Lotte Werner tuli iga päew tükiks ajaks ja tahtis teda enesega wõtta. Kuid Ria ei tahtnud majast lahkuda.

Tulewikule ei mõtelnud ta ilma seesmise hirmuta. Ta ei teadnud ju, kuidas Heinz otsustas. Onu Rolf oli tema saatuse poja kätte pannud, nii tahtis ta waitfelt oodata, kuni Heinz otsuse tegi.

Oli umbes kaks nädalat peale Malwine Materni surma, kui Ria ühel hommikul kirja sai.

Räekiri oli talle tundmatu ja ta awas kirja imestanult. Selles olid ainult wähesed sõnad:

„Mu austatud, armuline preili!

Teie warasurnud isa wäna sõbra ja kolleegina palun Teilt tungiwalt kõnelust nelja filma all. Mul on teile suure tähtsusega teade. Oleks soewilik, kui mulle kohe teataksite, kus ja millal ma Teid üksi ja segamatult wõin kohata.

Austawalt Heinrich Krause, insener.

Mõudmiseni Berlin, Postijaoak. VII.“

Õnneliste tunnetega waatas Ria kirja peale.

Ta pill peatas nimel.

Heinrich Krause?

Ta isa sõber ja kolleeg?

Seda nime oli ta kuulnud! Jah — muidugi, ema oli niimiisi nimetanud isa kolleegi, kes oli tahtnud korraldada ta pahereid ja keda siis pettuse pärast oli wangistada tahtnud. Kuid ta oli pääsemud Ameerika, oli ema õelnuud. Oli see sama Heinrich Krause, kes temaga tahtis kõnelda? Ja mis ta tahtis? Talle suure tähtsusega teadet teha?

Meelsamini oleks Ria ära õelnuud, sest ta tundis wastumeelsust, mida ei võinud seletada.

Kikema wiimilise järele otsustas ta aga siiski meest wastu wõtta ja pealt kuulata. Oh! tahtis ta ainult kerjata — —

Nii kirjutas ta otjustawalt antud adressil:

„Wäga austatud härra!

Olen homme wõi ülehomme kell üksteistkümmend walmis Teiega kõnelema.

Austawalt Maria Rottmann.“

Selgusetu tundmusele järele andes ei õelnuud ta Heinzile midagi kirjast. See tuli talle järele, et wiia teda tunniks ajaks Wernerite juure. Ta

hoolitsemise alati wenuialikult selle eest, et Riiale ükshilud õhtud igawaks ei läinud.

Heinz tundis end uimasena kõigest raskest, mis oli teda tabanud. Pealegi pidi ta kogu jõe äriasjadele pühendama. Ka seal oli nii palju kohustusi ja tuli nii palju tööd teha, et kõigist raskustest jagu saada. See oli aga Heinzile meele järele, sest see wähenas ta walu ja andis talle aegamööda tasakaalu tagasi. Iga nurega läks ta Riia nagu õe juure. Wastutustunne noore neiu eest andis talle enesele seesmiselt tuge ja pealegi nihkus Riia talle hingeliselt lähemale.

Ta mõtles tihti selle üle järele, kui imelik ta isa oli olnud Riia vastu. Ta oli hakanud tema eest hoolitsemise ja teda oli veel wiimasel tunnil waenamud, et ta polnud testamendis Riia tulewiku määranud.

„Ah — ta austab isa wiimast tahet sama palju nagu oleks kõhtud selle talle kirjalikult ette pannud.“

Minult rahugi pidi tal olema, et Riia edaspidise käekäigu üle järele mõelda. Ta ei jõudnud sellega selgele otsusele. — Nüüd sammusid nad nagu wend ja õde hilisjuwepäema widewikus. Wäike lastus puude taga. Ta wiimased kiired fuldajid lehestikku, mis juba sügise wärme näitas.

Nad rääkisid üksteisega wähe. Nende mõtted olid kallide surmude juures.

„Kas päew on igaw, Riia?“ katkestas Heinz lõpuks waitust.

„Päewal on, Sumalale tänu, palju teha! Minult õhtud on tihti ükshilud.“

„Kas ei paluks sa Lotte Wernerit, et ta tuleb mõneks ajaks sinu juure? Ta teeb seda kindlasti heameelega. See oleks nii kaua waja, kui sa tulewik on otsustatud,“ ütles Heinz Riia langetatud peafesele wadates.

See waatas endisel aral wiijil minutiks üles. Siis ütles ta rõhutatult:

„Kui sa arwad, wõin teda paluda.“

„Arwan, et see on sulle hea. Sa armastad omieti Lotte Wernerit, eks?“

Riia noogutas. „Jah — ta on minu ainus sõbranna. Armastan teda,“ ütles ta soojalt.

Ta süda lõi waljult ja kõwalt. Kui magus oleks see olnud, kui Heinz omal tahtel ta eest oleks hoolitsemise. Kuid ta tegi seda ainult, et see oli ta isa wiimane soow.

„Ära minu pärast muretsse, Heinz. Soowisin ainult — et ma sind kaua su majast eemal ei hoiaks.“

„Daps, ole hea ja ära kõnele sellest. Ära selle peale mõtle. See on kindel hea tooni nõue, et me koos ei ela, kuigi see oleks kõige parem ja lihtsam.“

Ta ütles seda rahulikult nagu oleks see

tõepoolest loomulik, et nad nagu wend ja õde koos elaks.

Wernerite juures terwitati neid nagu alati soojalt ja südamlikult. Nad leidsid seal Walter Meisteri, kes oli nüüd Wernerite igapäewane külaline.

Weel seisis ta Lottega sõjajalal wõi paremini see temaga. Kuid noore neiu oletus awalduks ifka rohkem ja rohkem kõrgel kindlustetud.

Enese pahameeleks märkas ta, et ta emme Walter Meisteri tulekut peegli ees seisis ja riideid seadis, nagu poleks ta ilus küllalt. Ühegi sõnaga polnud see oma kõiwiist meele tuletanud. Lotte Wernerit südamel salajamas nurgas liikus aga taja soow, et Walter Meister seda omieti fordaks.

Kuid sellele ei näinud aeg veel kohane.

„See jomakas neiu wõiks mu teistfordiselt tagasi liikata,“ ütles ta Heinzile.

„Kui sa seda kardad, siis ei mõista ma, miks sa taht ei loobu. Ta ei wõi sind siis armastada,“ oli see wastanud.

Walter naeris.

„Ah sina — ta ihkab samuti esimest suudlust nagu minagi. Ta armastab mind wastupanuist hoolimata. Salaja on ta mult ammu iga paha sõna andeks palunud, mis ta mulle ütles. Kuid ta ei taha seda weel tunnistada. Ja sellepärast ootan ma, kuni wiimane jom ta filmiist on kadunud.“

Berefond Werner ja Walter Meister tegid kõik, mis wõimalik, et Heinzi ja Riia nende leinas lohutada ja teistele mõtetele wiia. Heinz palus Lotte Wernerit, et see mõneks ajaks Riia juure koliks.

Lotte oli koge nõus.

„Seda oleks sa ammu wõinud, Riia, siis oleksin juba warem su juure tulnud,“ arwas Lotte ja pani kae Riia õlale. Ja selle palget siilitades, jattas ta õrnalt: „Waeue wäike Riia, sa oled teistfordiselt waenelaps.“

Ta hääl kolas nii soojalt ja pehmelt, nagu Walter Meister ialgi polnud kuulnud.

Taemas, kuidas see jomakas, sõjakas hääl südamel tungis. Kui ta temaga sel toonil kõneleks — siis oleks ta waha ta kätel. Ta waatas armuafadedalt, kuidas Riia Lotte poolt silitatud sai.

„Seda ei wõi normaalne inimene rahulikult pealt waadata,“ mõtles ta armumult. „Millepoolest on see wäike Riia parem kui mina? Ma olen ka waenelaps, elan juba aastaid üksi neli ja seina wahel ja miungu pole tal faastunnet.“

Kuna Walter Meister seda mõtles, waatas ta Lottele igatsewate filmadega otja, nii et see tumepunaseks läks ja wälja jooksis, ei külalistele midagi karastufeks tuua. Majaproua oli kõõgis

juha eine walmistanud. Ta wõttis külalisi alati olude kohaselt wastu. Kuid see just tegi wiibi-mise wäikeses nugasas kodus mõnusaaks.

Kuni kella kümneni olid wõõrad koos. Mõlemad neid tegid maha, et Ria järgmisel päewal Lottelle õhtupoolel wantriga järele tuleb.

Ria läks Heinzi ja Walteriga koju. Walter kõneles teel oma elawal wiisil, kuna mõlemad teised ainult üksikuid sõnu ütlesid.

Villa Materui pöörtaali ees lahtusid härrad ja Ria astus majja.

Heinz ja Walter astusid aeglaselt ja paberose suitsetades järwelalast mööda Walteri villa juunas. Täff aega waitisid nad. Siis ütles Heinz äkki:

„Mis teen Riaga, Walter? Kas ei wõi ja mulle head nõu anda?“

Walter suitsetas waitides, siis wastas ta lühidalt:

„Siiski — wäga head.“

„Noh?“

„Abiellu temaga.“

Heinz ajas enese sirgu. „Oled sa hull!“

„Ei — wastuoksa, mulle on harwa parem mõte tulnud. Alman jeda nõu sulle sellepärast, et tunnen su kainet, rahulikku meelt. Idealse unistaja jaoks see ei kõlba. Sa mängisid küll alles hiljuti Samhäuserit, kuid kui ma ei eksi, on proua Weenus wõinuu su üle kaotanud.“

„See — eksitus on mööda,“ wastas Heinz süngelt.

„Hea. Ja su mõistlikkude waadete juures abiellu üle ei wõi sellele küsimusele paremat lahendust leida, kui et sa abiellud Ria Rottmanniga. Ta mahedus ja paendumus sobib hästi su weidi tujuksa iseloomuga ja abiellu lahendaks ka Ria tulewiku küsimuse. Kuidas wõiks sa muidu isa soowi täielikult täita? Alalikult õeldud, arwan, et isa jeda tahtiski, kui ütles: „Wõta ta oma rümale!“ Kirre surm tahtis teda end selgemini wäljendada. Mül oli algusest saadik, kui ja sellest kõnelesid, tunne, et see oli su isa soow, et Riast saab su naine. Ta armastas teda nagu tüdart, tundis ta armastuswäärilist olekut ja soowis mõlemate inimeste ühinemist, kes ta südamele lähedal seisid. See on minu arwamine. Küsimata poleks ma jeda awaldanud, kuid sa soowisid mulle nõu — siin ta on.“

Heinz oli rahulikult kuulunud ja muutus jeda järelnõtlewamaaks, mida kauemini Walter kõneles. Nõu, mis paistis talle algul imelik, polnud jüguigi halb. Mis ta tahtis abielust, wõis Ria talle sama hästi anda, kui mõni teinegi. Suurt kirge ta ei nõudnud, sest see oleks olnud tülikas. Ria oleks hea perenaine ja ei piinaks teda nõuetega ühijaku suhtes. Segamatult astuks ta tema ellu. Ebajümpaatiline pol-

nud Riaka mitte, ta oli ümberpöördukt wiimasel ajal tema wastu poolehoidu tunnud. Ka terwe ja ilus oli ta nagu Walter täitsa sieti ütles. Ja pealegi wõis ta sel wiisil isa soowi täiel määral täita, oli see abiellu peale mõtelnud wõi mitte.

Rahulikult ja firetult, kainelt ja asjalikult kaalus ta jeda kõike. Ja mida rohkem ta järele mõtles, jeda lihtsamini näis raske tulewikuküsimus lahendatud.

Waitides läksid mõlemad sõbrad kuni villa Meisterini. Müüd suitsetasid nad weel ühe paberossi ja jalutasid terrassil edasi ja tagasi.

Kui nad pool tundi hiljem lahtusid, et puhkama heita, ütles Heinz rahulikult:

„Ma mõtlen selle üle järele, Walter, see nõu pole halb.“

* * *

Ria istus järgmisel hommikul rahutus, ootusrikkas meeleolus oma toas. Kas see Heinrich Krause juha täna tuleb? Ja mis ütles ta talle? Ta ei pidanud selle üle kaua kahewahel olema. Kell üksteistkümmend teatati Heinrich Krause.

Teener oli wõõrast weidi umbusklikult waa-delnud. Ta näis olemat paluja, kuid ei lastnud end ära saata ja tõendas, et armuline preili teda ootab.

Teemri imestuseks kästis Ria wõõrast salongi juhutada.

Ria sisseastumisel tõusis umbes wiiekümneaastane mees roomawalt-wiisaka ja wastumeelselt intiimselt ilmega. Ta kandis kulumud halli ülikonda ja wäga wiletsaid jalarõu- sid. Ta nägu oli punane ja ümarik nagu joodikult ja ta karwane habe oli ajamata.

Ria pööras tahtmatult tagasi ja wõttis siis jaheda oleku.

„Mis on Teil mulle belba, mu härra?“ küsis ta pärast lühikest teretust.

Krause waatas talle tähtsalt ja saladuslikult otsa.

„Kas meid ei kuulatada, mu armuline preili?“ sosistas ta ja astus lähemale.

„Muidugi wõite olla täitsa julge. Palun, istuge,“ wastas Ria rahulikult ja istus ise toolile.

„On Teil mulle saladusi teatada?“

Krause noogutas ja waatas Riale uuriwalt ja nagu hindawalt otsa. Sihtas leinalleidis, mida Ria kandis, nägi ta kaunis lihtne wälja.

„Arwan jeda, mu armas preili Rottmann. Teil seisab suur warandus kaalus.“

Ria sai tähelepanelikuks.

„Palun, kõnelege selgemini.“

Krause kummardas ja jurus siis nagu liigutuses taskurätiku filmadele.

„Kui Teid näen enese ees — mu umustamatu, talli sõbra last —, Te ei aimagi, mu armas preili, kuidas see mind liigutab.“

„Kõja juure, kui tohtu paluda, mul pole palju aega.“

Krause filmis wälkus tige leef.

„Noorus on ikka kannatamatu. Nii ruttu see ei lähe, sest asi pole lihtne.“

„Asi seisab — nagu õelbud — suure warranduses. Pean kaugelt peale hakkama. Teie isa ja mina olime keige paremad sõbrad. Olin nagu temaga inshener ja töötasime üheskoos. Kiti Teie isa suri, palus mind Teie ema tungiwalt ta pabereid korraldada, sest ta pidas minuist lugu. Rahjaks pidin just tookord pikale reisile minema ja ei wõinud seda austawat ülesannet oma peale wõtta. On Teile Teie ema ehk minuist jutustanud?“

Ria teadis, et Krause waletas, ja ütles enesele, et selle inimese wastu peab ettemaatlik olema. Seesmisole fundusele järele andes wastas ta: „Ei — mäleta, et olen Teist kuulnud.“

See näis Krausele meeldiwat, kuigi ta katkus kurwalt naeratada.

„Jah, Te olite weel wäike ja hiljem — jah, hiljem umustas wiist Teie ema wana, hea sõbra. Aeg, mu armas preili, see pikk aeg. Nii siis, nagu õelbud, ma pidin Teie ema palwe tagasi lükkama. Et talle meele järele olla, olin wähemalt Teie isa puldi kontoris läbi wadandud ja sealt Teie emale wäikseid asju saatnud. Leidisin sealt ka mõned joonistused ja arwed.“

Ria tussatas kergelt. Krause ei märganud aga seda, waid jattas:

„Need joonistused, mida ma tähtsaks ei pidanud, sattusid efsikombel minu paberite hulka ja et mul seisis reis ees, pakkisin nad oma kohwri. Alles hiljem juhtusid nad mulle unesti kätte ja ma nägin, et nad olid tähtsad. Olin aga tookord farmil Brasiliias ja ei saanud ühtki ajalehte, kõnelemata Saksa lehtedest. Nii ei teadnud ma, mis siin wahpeal oli juhtunud.“

Ria ei rääkinud weel ikka. Hirnumud rahutuses ootas ta Krause jutustuse jattu. Ta aimas, mis tuli, ja kaalus juba eneses, mis teha, kui ta kartus tõestus.

Krause algas unesti:

„Jah, siin oli wahpeal midagi imelikku juhtunud. Ennekui seda aga Teile awaldan, palin Teie mulle teatada, kuidas Te Rolf Materni majas eluaseme leidsite.“

Ria wiiwitas kaaluwalt. Siis ütles ta rahulikult:

„Kõrra salaehitusnõunik Matern hoolitses mu furnud isa sõbrana kõige suuremeelselmal

wiisil minu ja mu ema eest. Peale ema furna wõttis ta minu oma majja.“

Krause wastas pilkawalt:

„Kõrra ehitusnõunikul olid wiist küll selleks suurjaguseks talituswiisiks omad erilised põhjused. Rahju, et ma teda enam elawana ei näe, mul oleks talle sõnake wõlba olnud. Et ta enne suri, oli talle wäga hea.“

Ria kahwatas. Müüd oli talle selge, et Krause teadis onu Rolfi saladusest. Arwatawasti tahtis ta seda teadmiist ja tema käes olemaid joonistusi raha wäljapressimiseks kasutada. Igatahes pidi ta Krauset lõpuni kuulama, et kindlasti teada, mis see kaawatse. Ta süda peksis metfikus hirmus Heinz Materni pärast. Wõte, et see midagi teada saab, ahwardas tal mõistuse wõtta. Kuid ühtlasi andis armastus talle jõu end walitseda. Ta pidi joonistused, mis olid Krause käes, iga hünna eest tagasi saama ja seda inimesti takistama Heinzi kohata.

Runa ta palawikus kõikjugu plaane tegi, ütles ta näilikult rahulikult ja walitselult:

„Mis tahate sellega wõlba, mu härra?“

Krause tõmbas oma tooli lähemale.

„Te elate selles majas Rolf Materni pärija armuist, eks?“

„Minult teatawas mõttes. Rolf Matern määras seda wiimajel elutunnil niiviisi.“

Krause kummardas üsna Ria juure ja ütles poolwaljult:

„Kui tahate, wõite kogu Rolf Materni waranduse enesele saada.“

„Te naljatate wiist, mu härra?“

„Kõnele näiselt, preili Rottmann. Palun, kuulake mind. Need joonistused, mis leidisin Teie isa puldist, tõendawad, et leidus, mille Rolf Matern oma wõttis ja mille kaudu ta rikkaks ja kuulsaks sai, on Teie isa oma. Kuulsin rahjaks alles hiljuti Ameerikas sellest leidusest ja leidisin kohe, et see oli Teie isa oma. Dimeks on mul joonistused alles. Ehk on ka Teie käes weel mõni sellearnane kohane dokument. Igatahes on mõimalik tõendusid leida, et Rolf Matern Teie isa warastas ja et Teile kuulub kogu warandus, mille ta selle leidusega kokku ajas. Ma ei kartnud reisi, et Teid teie õigustes aidata ja pakkun end Teie asja ajajaks. Andke mulle jeks wolitus. Warasti wõite olla siis selle maja perentaine, kus praegu armuleiba sõõte.“

Ria wajas kogu jõudu, et end walitseda. Kuid ta sai sellega walmis, et waatas jahedalt ja rahulikult Krause arewusest wälkuwatesse filmadesse. Siin häält tõstmata, küsis ta külmalt:

„Ja mis põhjusel tahate sellesse asja se-gada?“

„Kuid, mu preili, on see kõik, mis Teil

mulle on helba? Moisike ometi, kui tähtis on minu teade Teile.“

Ria tõusis.

„Kas Te siis teate, et Teie teade on mulle väärtuslik, et ta mulle on üldse uudiseks?“

Krause waatas talle pilkawalt näkku.

„Ah — waadake wäike preili on wäga tark. Te tahate oma asja ise ajada. Kuid awameelselt — ma olen praegu kitsikuses. Reis kulutas mu wiimase raha. Muidugi tahan nüüd ka weidi kasu saada.“

„Pean Teile walmistama pettumise, härra Krause. Mu ema ja mina — teadsime sellest isa leidusest, mida Rolf Matern kasutas ja omaks nimetas. See sündis meie nõusolekul. Te waegasite end asjatult — ja ma pean Teid paluma mulle joonistusi tagasi anda, mis pole ju Teile omad.“

„Kurat — see on — see on —“

„Ja filmad peatusid läbitungiwalt Ria näol. Ja siis märkas ta selle pilgus rahutust, mis polnud kooskõlas kahwatu kindla näoga.“

Tüüri aja pärast ütles ta julgelt;

„Kahetsen — joonistusi ma wälja ei anna. Kui ma Teiega äri ei wõi teha — siis pööran härra Heinz Materni poole. Temale on ta isa hea nimi ometi midagi wäärt.“

Ria kargas ehmunult püsti ja sirutas käed tõrjumalt ette.

„Sumala pärast — ärge tehke seda!“

See ehmunud hüüd andis Krausele koha ülekaalu.

„Kes takistab mind, mu preili? Kui Teile mulle tajuda ei mõtle, lähen julgelt Heinz Materni juure.“

Ria jurus käed kramplikult kätte.

„Palju Teile nõuate?“ ütles ta.

Krause kaalus, kuma ta Riad uuriwalt waatles. Palju ta sest ärist, mida ta nii lootusrikkaks oli pidanud, nähtawasti ei saanud. Kui asi oli nii, tuli kahelda, kas Heinz Materni midagi maksis. Ilma Ria Rottmanni wolitufeta ei wõinud ta tõsiselt Rolf Materni pärija wastu wälja astuda. Kuid raha pidi ta saama ükskõik mil wiisil. Nuga seisid tal kõri all. Ta mõtles kiirelt, kui palju nõuda. Nii palju, et saaks muredest lahti, ei wõinud ta enam oodata. Kuid raha tahtis ta saada! Veel kord waatas ta Riale terawalt otsa, siis ütles ta lühidalt:

„Kafskümmendtuhat marka.“

Ria lohtus. Kust pidi ta selle suure summa wõtma? Tal oli umbes kuustuhat marka. See oli ema pärandus. Onu Rolf oli raha tema jaoks alles hoidnud. Ta oleks selle mõtlemata ohwerdanud, et Heinzile mitte walu teha lasta.

Kuid kafskümmendtuhat marka — neid ei wõinud ta muretseda.

„See on liig palju — liig palju.“ ütles ta.

„Heinz Matern annab mulle kahlemata poole rohkem, kui tema juure lähen.“

„Seda Teile ei tohil!“ hüüdis Ria hirmumult.

„Teen seda siiski, kui mu nõudmist ei täida.“

Ria toetas end raskest toolile.

„Ma ei wõi — mul on ainult kuustuhat marka. Minna nad Teile. Heinz Maternilt ei saaks Teile midagi — ta annaks Teid ainult politsei kätte — raha wäljapressimise pärast. Kuid ma ei taha, et tema juure lähete. Wõtke kuustuhat marka.“

Krause kaalus. Polnud ebatõenäolikt, et Heinz Matern ta rahawäljapressimise pärast kohtu kätte andis. Kuid kuustuhat marka saladuse eest, millest ta nii palju oli lootnud — ei, see oli liig wähe. Kui wäike neiu ei soowinud, et ta läheb Heinz Materni juure, siis pidi ta rohkem raha muretsema.

„Noh — andke mulle kuustuhat marka käsirahana. Ülejäänud neliteistkümmendtuhat marka wõite mulle hiljem maksta ja aegamööda. Kuid selle nõudmisele ma jään.“

Ria wärises kogu kehast. Ainult Heinzilt seda lööki ära hoida. Uhf! ja õiglane kui ta oli, juruks see teda maha, kui ta kuuleb, mis ta isa on teinud. Ta ei puudutaks enam penni sellest warandusest, seda teadis Ria. Siis oli ta waene, pidi uuesti algama ja kaotaks häbi tõttu oma energia ja hinge rõõmsuse.

Ei — ta pidi teda selle eest hoidma ükskõik, mis hinna eest. Kuidas puuduwat raha muretseda, seda ta ei teadnud. Kuid kui tal oli aega järele mõelda, tuli talle ehk pääsetee meele. See oli ju Heinzi jaoks, keda ta kogu südamega armastas. Ainult aega wõita, ainult seda wastikut inimest waitima panna! Sumal aitab teda ta wiletsuses. Mingil wiisil pidi ta raha muretsema. Ta hingas sügawalt ja ajas enese püsti.

„Hea — maksan Teile homme kuustuhat marka wälja. Dulge samal ajal tagasi. Ja tooge joonistused kaasa.“

Krause naeratas kawalalt.

„Joonistused saate, kui wiimase raha maksate, mu preili, wiimase raha — mitte warem. Ma pean ometi kaitstud olema.“

„Kuid paberid pole Teile omad.“

„Oh, esialgul küll ja ma pole nii ferge-meelne, et nad wälja annan.“

„Kes wastutab aga siis selle eest, et Teile, kui olete saanud kuustuhat marka, joonistusi teisel ei kasuta?“

(Järgneb).

Lindpüri.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaani.

15

Seda kaobehtuudet kuuldes põgenes Duane, kõi, surm ja pörgu kõrvus.

Et unustada neiu ja oma julgust tagasi võita, sundis ta Poggini pildi enesele esinema. Poggini, päevitunud, tõnmu, lihakerikka, kollastefilmadega jaaguarile sarnanema hantliidi. Poggini oli esimene mees, kes tema südamesse ja soontesse oli walanud külma, raske hirmu. Mispäraast wihkas ta sestfaadik elu nii wäga? Poggini oli tema kõrgeim jõuproow. Ebaloomulik ja hõmmastaw tung tema sees, mis ta elu sügawaim alus oli, nõudis seda metsikut ja hädaohtlikku lõppu. Ja see Poggini oli ise meeletu Knelli poolt teda kartma aetud.

Nii waldas tunne woog Duane. Toast lahudes oli ta metsik, kangekaelne, teraksene igas juunas, kiire kui panter, õudne kui surm, sest teda waldas ta õudne kirg.

Tänawal polnud wähematki ärewust.

Duane läks panka.

Kell lõi kaks.

Ta läks läbi uffe eesruumi, waatas ringi ja läks trepist üles pangaruumi.

Ametnikud istusid pultide ees. Aga nad ilmutasid rahutust. Kassapidaja kahwatas Duane nähes. Nelwastatud mehed — ratsapolitseimikud — kikitasid leti taga. Kõik klaasid olid pultide eest kõrwaldatud. Rahakapp oli lukus. Kusagil laual polnud näha raha. Keegi klient tuli ja rääkis kassapidajaga. Teda paluti teisel päewal tagasi.

Duane läks uffe juurde tagasi. Seal ta kaugele tänawale näha. Ta ootas, ja minutid weniisid igawikuks. Ta ei näinud kedagi oma lähedal ja ei kuulnud mingisugust häält.

Paar minutit eme kella pool kolme ilmus kaugele jalk ratsamehi, kes pöörasid tänawale. Nad lähenesid kiiresti traawides — jalk, kes igal pool oleks tähelepanu äratanud. Nad ratsutasid kiiresti. Nüüd olid nad ainult weel mõned majad eemal, nüüd kolm, nüüd kaks maja.

Duane tõmbus eesruumi tagasi, läks trepist üles ja jäi seal lahtisele läwale seisma.

Tema kõrwus kohises kohin, millest kõledad kabjalöögid läbi paukusid. Ta wõis näha waid tänawa nurka. Kuid äkki jooksis suur kõrb hobune ta pilgu ette. Rahutult plagisesid kabjad, kui ratsutid tagasi tõmmati.

Duane nägi, et Poggini oma seltsimeestega rääkis. Siis kargas mees ruttu sadulast, teised järgnesid. Nad astusid sisse nagu turbid farmi-

pidajad, kes tahawad äriasju õiendada. Minuski rewolwrit polnud näha.

Poggini lähenes piffamisi ufsse, siis kiirus-
tas ta oma samme. Teised tulid just ta kannul.

Blossom Kane kandis kohwrit pahemas käes. Jim Fletcher jäi hobuste juurde ja oli ratsutid juba kätte korjanud.

Poggini astus esimesena eesruumi, Kane tema kõrwal, Boldt teisel pool, pisut kaugemal.

Siis nägi Poggini Duane.

„Neetud!“ hüüdis ta.

Duane rebis midagi ja ta seesmus läks külmaks. Kas oli see hirm? —

„Buck Duane!“ hüüdis Kane.

Silmapiilgul waatas Poggini üles ja Duane alla.

Nagu lõõw jaaguar liikus Poggini. Peaaegu sama ruttu tõmbas Duane relwa.

Paugud kõmatafid peaaegu ühel ajal.

Duane tundis hoopii parajasti kui lasta tahtis. Tema mõtted käisid ruttu, seisid nagu kummalised plekid ta filmade ees. Tõstetud rewolwer kõikus ta käes. Poggini oli kiirem oluud!

Klammerdaw hirm pigistas Duane rinda.

Ta lastis — lastis — hea õime peale!

Tema ümber mürisesid ja paukusid rewolwerid. Punased walgud, suitsunarmad, kõledad karjatused!

Ta wajus ja wajus.

Lõpp! Lõpp!

Ta kustuwad filmad nägid langemat Kanet, siis Boldti. Kuid kõige suuremaks piinaks, mis oli kibedam surmast: Poggini seisid! Mees nõjatus wastu seinale, wert näos, suurepärase metselajas, ja ta rewolwer sülitas punaseid wälke.

Kõik kadus, muutus mustaks. Mürin suri. Seal lehwis juitjus — Ray Longstrethi magus nägu, walge, mustade, kurbade filmadega — ujus — kahwatas — hahtus . . .

25.

Walgujekimbud, tulewihud lehwisid Duane filmade ees — paksud, kummalised kiired, mis tulid ja läksid. Tumedad, põriseswad kobinad ja müriwad tormasid ta kallale, täitsid kõit.

See oli unelmu ilma siwata, liikumine raske koorma all. Pimedus, walgu, mürin ja liikumine. Ebaselge, ebakindel tunne ajast — pikast ajast. Tuli, roomaw, sõõw tuli. Tume leegi-
pilw kattis ta, kandis teda edasi.

Siis nägi ta, nagu heljudes, tuba, mis temale oli võõras. Võõrad inimesed kummardasid ta kohal. Nõrgad hääled kajasid kaugusest. Usjad unenäos.

Jälle nägi ta selgemini.

Loaseinad kõvenesid. Meelemärkus tuli tagasi. Kuid ometi oli kõik veel ebatõsine ja võõras, täis võõraid, tühje, maailmakaugeld asju.

Tema ei olnud siis mitte surmud! Aga ta lamas tarretult kui kiwi. Mäeraskus rõhus teda. Tema katkestatud keha mõitles nagu surmavõitlust.

Mingisugune naisenägu heljus ta kohal, walge ja kurbade filmadega, nagu viirastus, ometi magus ja kõnelem.

Siis kummardas üks mehenägu tema kohale, vaatas temale sügavasti silma ja näis kaugeleltsust:

„Duane! Duane! Ma, tema tunneb minu äral?”

Siis järgnes jälle pikk maa pimedust. Kui valgus jälle tagasi tuli, seekord selgemini, kummardas jälle tõsine mehenägu tema kohal.

Mac Nelly oli see.

Ühes äratundmisega woolas minewit jälle tagasi.

Duane katsus rääkida.

Ta huuled olid nõrgad, jaksasid waewalt liikuda.

„Boggini!” fosistatas ta.

Tema esimene tõestiteadlik mõte käis Boggini kohta.

„Boggini on surmud! Narmasteks lastud!” vastas Mac Nelly. „Mõitles kui tiiger. Kaks minu poissi lastis ta maha ja kaht haawas. Kolm revolwrit lastis ta tühjaks, enne kui me ta maha saime.”

„Kas — keegi — ei pääsnud?”

„Mees hobuste juures, Fletcher jäi ellu. Teised kõik lastisime maha. Jah, Duane, töö on tehtud, põhjalikult tehtud.”

„Ja —”

„Ray Longstreth on wahetpidamata Teie woodi ees wiibinud. Tema aitas arsti. Tema ravis Teid. Ja, Duane, äsja õffel, kui asi Teiega oli halb, wäga halb, siis, usun ma, oli see waid preili Longstrethi tahe, kes Teid hoidis. Nüüd wiime meie Teid Teie kodumaale ja preili Longstreth tuleb ühes meiega. Duane, tema on imetaollik neiu. Sial ei lafanud ta lootmast, iial ei kaotanud ta julgust, ta mitte filmapilgukski. Kolonel Longstreth on kohe pärast mõitlust sõitnud Louisianausse. Mina andsin talle selle nõu. Walitses suur ärewus. Temal oli parem kaduda.”

„On — see võimalik, et ma — jälle terveks saan?”

„Võimalik? Ei, see on kindel, et terveks saate! Aga tina eest saate nüüd elu aeg hirmu tundma. Ometi — selle jõuate wälja kannatada. Duane, kogu edel tunneb Teie lugu. Teie ei tarwitse Buck Duane nime pärast enam häbi tunda. Kõik pahad asjad on unustatud. Kogu Teisjas usub, et olete kõik see aeg olnud ratsapolitseinik ja salajas teenistuses. Teie olete kangelane. Ja nüüd mõtelge oma kodu, oma ema, teatud kallimeelse neiu ja tulewiku peale!”

— — —

Ratsapolitseinikud wiisid Duane koju — Wellstoni. Duane äraolekul oli raudtee ehitatud. Wellston oli kaswanud. Käratsew rahwahull piiras waksjalit. Aga kui Duane wagunist wälja kanti, walitses waitus. Terwe meri nägusid tungis lähemale. Mõned neist tundis ta ära — koolisõbrad, sõbrad, wanad naabrid. Palju käsi tõusid teretamiseks. Mõnda ütles talle tere tulemast linn, kust ta oli pidanud põgenema. Kõik karedus kadus temast. See wastuwõtt haaras ja kosutas teda ühtlasi. Muudatus käis ta külmast olemusest, ta waimust läbi. Ta pilk muutus pehmemaks.

Seal seisid üks walge maja, tema endine kodu. Kui kummaline ja ometi kui tõsine. Waljusti põksus ta süda. Kas oli tõesti nii palju aastaid möödunud? Kõik oli nii tutaw ja ühtlasi nii võõras, ja kõik paistis olevat suurem.

Seltsimehed kandsid ta tuppa ja asetasiid ta maha. Maja oli waiene ja ometi rahwast täis. Duane filmad otsisid lahtist uft.

Keegi tuli tuppa — suur neiu walges riides, mustade, niiskete filmadega ja säraga näol. Ta jaatis üht wana naist, kel olid hallid juuksed ja karedad näojooned. Tema ema! Ta oli nõrk, aga käis sirgeit. Rahwatu oli ta ja wärises, aga hoidis alles oma auwäärilikkuse. Walges kleidis neiu kiljatas ja wajas ta woodi ette põlwili. Kummalise liigutusega ajas ema käed laiali.

„Kus on minu poeg? Oh, nad on mulle mu poja tagasi toonud. See seal on ta ise. Minu poeg! — Ah, minu poeg!”

Kui Duane kosus, oli tal heameel läänemaalna ees lamada ja waadata, kuidas onu Jim pajuwitju looris, ja kuulatada tema juttu. Wana naine oli nüüd kudur. Ja jutustas mõndagi huwitawat lugu inimestest, keda Duane oli tunnud — inimestest, kes olid kaswanud ja abiellunud, edasi jõudnud wõi mitte edasi jõudnud, ära läinud wõi surmud. Aga raske oli onu Jimi eemal hoida revolwristest, karjarööwlistest,

bandiitidest ja põlatutest. Tema oli nüüd juba pisut lapselik ja oma sugulase peale väga uske. Kõike tahtis ta Duane läbielamustest teada. Enam kui kõik muu tegi temale rõõmu rääkida kuulidest, mida Duane oma kehas kandis.

„Wiis, eks ole?“ küsis ta sajanDET korda. „Wiis wiimases lastmises? Ja kuus oli sul neid juba warem.“

„Jah, omi Jim!“

„Wiis ja kuus, see on kofku üksteistkümmend. Peab olema mees, kes niipalju tina enesega võib kaasas kanda. Aga sina võiksid veel rohkemgi kanda, Buck. Praegu wiibib neeger Edwards Wallstonis. Tema kannab terve tšentneri enesega kaasas nii kui midagi. Ja siis on Cole Miller Olen teda ise näinud. Oli kord paha pois. Räägitakse, temas olla 23 kuuli. Aga tema on siinust suurem, tal on enam liha. . . Naljakas, Buck, et arst sul waid ühe kuuli sai wälja loigata, see, mis sul rimalus oli. Olesin tahtnud seda heameelega omale, aga preili Longstreth ei annud. Buck, Poggini ühte rewolwrisse oli padrun kinni jäänud, oli sama kuul, mis nad sul wälja loikasid. Sumala eest, see oleks su tapnud, kui ta kinni ei oleks jäänud.“

„Wististi, omi,“ ütles Duane, ja wana õudne helemus waldas teda uuesti.

Aga Duane ei saanud liig tihti wana omu meelevalla all olla. Ray Longstreth oli ainus inimene, kes Duane tufastest helemustest aru sai. Kui ta tema juures wiibis, siis hoidis ta sellised helemused eemale.

Uhel õhtupoolel, kui nad lääneakna juures istusid, tuli Duanele telegramm. Nad lugesid seda kahkesi:

„Teie olete ratsapolitseinikkude korpuse Teksasele päästnud. Mac Nelly.“

Ray põlmitas tema kõrwal akna all, ja Duane uskus, et ta nüüd temaga tahab rääkida asjast, mida neiu seni polenud nimetanud. Neiu nagu oli kahwatu, aga weel kenam. Oli pulseeris marmoris soojalt. Weel olid ta silmad külmad ja nende ümber rõngad, aga neil polenud enam kurba ilmet.

„Ma tunnen siinrt rõõmu Mac Nelly ja maa pärast,“ ütles Duane.

Neiu ei wastanud, waid näis olemat mõttes. Duane tufatas.

„Kas on walu täna raskem?“ küsis Ray koha.

„Ei. On seefama. Ja jääb alati seksfamaks. Sa tead ju, et olen tina täis. Aga wäike walu ei tee mulle midagi.“

„Siis on jälle wana kuri helemus? Sirm? Ütle mulle!“

„Jah, see piinab mind jälle. Warsti lähed

kõik jälle heaks — ma wõin wälja minna. Siis saabus põrgu jälle.“

„Ei, ei,“ ütles neiu liigutatult.

„Mingifugune jooitud cowboy, mõni narr, kel rewolwer on, otsib mu minu pesast üles, kuhu ma ka lähen,“ jatkas Duane kurttes. „Buck Duane! Buck Duane lastakse mahal!“

„Pst! Ara räägi nii. Kuule mind. Sa mäletad ometi päewa Valverdes, mil ma sinu juurde tuln — sind palusin, mitte minna ja Pogginiga kohata? Do, see oli hirmus tund minuile. Aga ta ilmutas mulle tätt. Ma nägin wõitlust sinu kire wahel tappa ja sinu armastuse wahel minu wastu. Ma oleksin sinu wõitnud päästa, kui ma tookord oleksin teadnud, mis ma nüüd tean. Nüüd tean ma, mis sind taga kiusab. Aga sina ei tarwitse ial enam rewolwrit wõtta. Jial enam pole sul waja inimest tappa, Sumalale tänu!“

Nagu uppuja tahtis Duane olekõrrest kinni wõtta, aga ta ei saanud mahti rääkida.

Ray wõttis ta kaela ümber õrnasti kinni.

„Sellepärast, et ma alati sinu juures saan olema! Sest et ma alati seisn sinu ja selle koleduse wahel!“

Oli, nagu tuleks selle mõtte awaldusega wõimu tingimatu kindlus neiuile. Duane märkas koha, et ta nüüd tugewama naise käte wahel wiibis kui see naine, kes teda tookord Valverdes palus.

„Meie abiellume ja lahume Teksasest,“ ütles Ray, ja weri woolas talle põskedesse.

„Ray!“

„Jah, meie abiellume, kuigi Teie seda minu käest oleksite wõinud juba ammu küsida, mu härra!“

„Aga, armas, mõtle ometi,“ wastas Duane, „meil wõiks lapsed tulla, pois — pois oma isa werega!“

„Ma palun Sumalat, et ta tuleks! Ma ei karda seda sugugi, mis sina kardad! Ja — pool on tal ometi minu merest!“

Duanes tõusis torm.

Rõõnuuehm oli see, mis hirmu eemale peletas. Armastuse säraw wõim selle naise silmis tegi ta nõrgaks kui lapse. Kuudas wõis Ray teda nii armastada — kuudas wõis ta tema kõrwal nii wapralt tulewiku waadata?

Aga ta hoidis teda oma käte wahel, kaelustas teda ja surus ta kõwasti oma rinnale. Oma usku, oma armastuse ja oma iluduse — selle kõik tahtis ta tema ja ta hirmsa minewiku wahel wifata. Selles seisis neiu tugewus, ja seda tahtis Ray kasutada. Duane ei julenud neiu ohwri wastuwõtmisele mõelda.

„Aga, Ray — mu kallid, õilne neiu —

mina olen waene — mul pole midagi — ma olen ka — sant.”

„Do, ühel päewal saad sa jälle terweks,“ wastas Ray. „Ja nüüd kuula. Minul on raha. Minu ema parandas mulle waranduse. Kõik, mis tal oli, päris ta oma isalt. — Kas saad aru? Meie wõtame sinu ema ja omi kaasa. Läheme Louisianasse — minu kodumaale. See on siit kaugel. Seal on istandus harida, seal on hobuseid ja weiseid, seal on suur küberpressi-mets. Do, sul saab seal palju tegemist olema. Seal unustad ja kõik. Seal hakkad minu kodumaad armastama. See on ilus, wana koht. Seal on metsi, kus hirwed kogu päewa karjuwad ja õbbik õõ otsa laulu lõbb.“

„Minu kallakene,“ hüüdis Duane murtult. „Ei, ei, ei!“

„Aga ta teadis oma südames, et ta pidi järele andma ja et ta Rayle wastu panna ei jätanud.“

„Seal oleme õnnelikud,“ jostistas neiu. „Seda ma tean. Tule, tule, tule!“

Neiu filmade raskeid laud läfjid kinni, ja ta tõstis oma magusad, wabisewad, ootawad huuled.

Paisuwa südamega kummardas Duane nende kohale. Siis hoidis ta neiu ümbert kinni, surus ta oma rinnale ja waatas selle juures uduste filmadega üle madalate mäeahelikkude lääne poole. Siina, kus päike kuldpunasena loodus, Ducessi ja Rio Grande metfikü kaldatühniku taha, mida ta iial enam ei pidanud näha saama.

Sel pühalikul ja suurel heffel wõttis Duane õime wastu ja waatas wastu meele elule. Ta usaldas seda waprast ja õrna naist ja teadis selle tugewama olewat õubsest ja saatusraskest kirest, mis warjuna ta elu peal oli seisnud.

Kui nad tagasi tulid — need minemiku kahwatud tondid — tapetute pealekaebawad filmad — siis seijis tema ja nende wahel ikka ja alati kaitsewalt selle kallimeelse naiste usk, armastus ja iludus.

(Lõpp.)

Asuja.

H. Wühner.

I.

*Ehitasin endale
Metsa ääre majakse,
Asutasin aia ka,
Aiakese ilusa.*

*Aed mul õisi kaswatas,
Põllul wili walmimas,
Kambris rahu kodune —
Süda, ärka tänule!*

II.

*Siin ma olen maaga maadelnud,
Siin mul kaua küntud, külwatud.
Siin mind sada sidet köidawad,
Ära minna mind ei lase nad.*

*Põld siin kastetud mu higiga,
Hakkab waewa juba tasuma.
Kätte jõudnud ajad kergemad,
Ära minna mind ei lase nad.*

*Kui kord päike weereb õhtule,
Siis mind kata, kodumullake.
Sul on unekambrid ilusad,
Ära minna mind ei lase nad.*

Karjatus.

Inglise kirjanik **Norman Venner.**

John Bertram seisis liikumatult. Ta ei julenud kohalt liikuda. Tühja maja waikus ümbritses teda ähwardawalt, halba ennustawalt. Meeleheitlikult pingutas ta kuulmist, et tabada selles õudses, rusuwas waikusel ainustki häält.

Hääled oleks olnud nüüd saatusliku tähtsusega. Waja oli ainult ukse awamist ja surm — surm wõllas oli talle kindel.

Kuid ta ei kuulnud midagi. Wähemalt midagi tõelikku. Kuid seesmuses kuulis ta ikka weel — nagu tontlikku kaja — seda hirmsat karjatust. See oli tast läbi läinud nagu teraw nuga, oli paanilise hirmu ja hirmsa surmaahastuse kisa, mille tõstis naine, kelle ta oli tapnud, kui äkki mõistis, mis Bertram kawatses.

See karjatus oli wiimane hääl, mis ta tegi. Ja hirmsas ärewuses, mis sel silmapilgul oli haaranud Bertrami, oli talle selgunud, et enam tagasi ei pääsenud. Naine ei tohtinud enam teist korda karjatada.

Ja ta ei teinud seda.

*

Jatkuw waikus hakkas Bertrami rahustama. Ta waatas uuriwalt toas ringi ja nägi, et toas polnud temast jälgi. Ta polnud midagi paljaste kätega puudutanud. Ta polnud werd walanud. Ta polnud asju kohalt nihutanud wõi maha wisanud. Keegi polnud näinud, kuidas ta tagauksest majja oli astunud. Kui tal õnnestus, wõis ta sama nägematult lahkuda.

Ta tundis majaanikkude harjumusi. Polnud karta, et lähema kahe — kolme tunni kestel keegi koju tuleb ja teda näeb. Ta sundis närwid rahule, astus lähemale ja wallandas nõõri kaela ümbert. Ta pistis selle tasku ja põgenes wälja, et mitte enam näha, mis akna all külmalt ja tarretult põrandal lamas.

Kui ta majade bloki akendeta taga-seina mööda edasi astus, katsus ta mõtteid koguda. Tal polnud midagi karta, kui ta närwid wastu panid. Tal polnud waja silmi suleda. Ta nägi seda

ikka uuesti silma ees — kohutawalt selgelt.

Ta tundis seda heateona, kui ta, lahkudes tühjalt passaashilt, äkki oli kesk tänawa lärmawat möllu. See aitas mõtteid sellest karjatusest eemale juhtida. Ja ta soowis, et tänawlärm kümnekordseks, jah sajakordseks kasvaks!

Keegi ei pannud teda tähele, keegi ei näinud olewat kuulnud lõikawat karjatust. Nad ei tohi teda leida. Sest see tähendas nõõri — nõõri kaela ümber — kuni ta oli lämbunud.

Ta ajas jäised sõrmed krae wahele, mis teda näis lämmatawat. Ta huuled olid kuiwad ja wärske õhk mõjus nagu jäämahis ümber palawa otsa. Ta wõttis kübara peast ja pühkis siidrätikuga üle näo.

Ta pidi ainult ühte inimest kartma — külmalt waatawat rahulikku Jacksoni. Jackson, üks tublimaid politsei-agente, oli juba Bertrami kinni wõtta lasknud. Ta oli tookord kuus kuud istunud ja esimene, keda ta peale wabaksaamist kohtas, oli Jackson. See oli talle omasel jahedal wiisil pead noogutanud ja ta terassinised silmad näisid Bertramist mööda waatawat.

„Hallo, Bertram! Loodan, et jääte nüüd õigele teele, eks?“

Bertram polnud selle kokkusaamise üle sugugi rõõmustanud.

Ta ei sallinud Jacksoni, ei olnud teda iialgi sallinud. Ta poleks temaga nüüd mingi hinna eest kokku saada tahtnud. Saada tabatud pilgust neist kahwututest, sinistest silmadest, mis waatasid läbi inimese, nagu oleks see klaasist; juba see ainus mõte oli wäljakanatamatu. Kuid nüüd rahulik ollal! Ta pidi närwisid walitsema. Jackson ei tarwitsenud iialgi midagi teada. Kuidas wõis ta ka? Keegi ei tea, et tema oli mõrtsukas, sest keegi inimene polnud teda näinud.

*

Tas ärkas äkiline kartus. Kas polnud nad, kui see juhtus, aknale liig lähedal olnud? Kas ei wõinud keegi

läbi akna waadata? Ta ütles ei; kuid tasane kahtlus, mis oli ärganud, ei lasknud end eemale peletada.

Ta surus hirmutunde alla, seisatas, pööras tagasi. Ei, aken oli walgete musseliinkardinatega kaetud. Talle näis ebatöenäolilik, et keegi oleks läbi waadata wõinud. Kui kaugele wõis waatleja selgel päewal tuppä näha, kui akna eesriided olid kinni? Bertram ei teadnud seda. Need olid tihti wäikesed asjad, nagu need siin, mis maksid inimeste elu. Näiteks, kas aknaeesriide on läbi paistew wõi mitte. Kuid, olgu kuidas on, ta ei tohtinud siin seista. Ja ta tõttas minema.

Tõepoolest, kas ei seisnud tänawa teisel poolel Jackson? Ta nägi teda, kui jälle pööras suurde liikumistsentrumi, mille wali lärm talle enne oli olnud nii meelepärane. Jah. See oli Jackson Kus wõis ta olnud olla? Kas wõisid ta silmad läbi musseliinesriide näha? Nüüd, jumala pärast, mingit hirmu näidata! Jackson tahtis üle tänawa astuda.

Näideldud ükskõiksusega läks Bertram oma teed otse edasi. Ta kaalus wälkkiirelt, detektiwi oma jälgedelt ära wiia. Ta ei teadnud ju isegi, kas Jackson teda oli näinud. Kuhu pidi ta kiirelt kaduma? Wähemalt nii kauaks pidi ta end peitma, kuni Jackson oli mööda läinud.

Siis nägi ta umbes sada sammu eemal hambaarsti silti. Ha, see oleks tore mõtel! Ta awas aiawärawa, tõmbas kella ja lasti sisse. Jackson ei wõinud seda näha, sest tänaw tegi siin käänaku ja ta oli liig kaugel, et tänawat lõpuni näha.

Bertram juhatati ooteruumi. Rasked plüüsheesriided katsid aknaid ja wae-walt oli tüdruk ta ükski jätnud, kui ta seisis akna ees ja wälja piilus, et näha Jacksoni mööda minewat. Siis tahtis ta wälja hiilida ja sadamas end merele minewale laewale peita. Aegamööda unustaks ta juba selle hirmu tunni wõi vähemalt mälestuse selle hirmsa karjatuse peale.

*

Jacksoni polnud näha. Wõimalik, et ta oli wastupidises suunas läinud. Kergendatult hingates pööras Bertram aknale selja. Ta wõttis ühe pildistatud

kuukirja kätte ja lehitses ilma midagi nägemata.

Äkiline nagin lasi teda tuksatada, kuid see oli ainult õlitamata aiawäraw. Ta kuulis kellahelinat ja mõned sekundid hiljem awanes ooteruumi uks, et uut haiget sisse lasta.

See oli Jackson.

Mõlemad mehed seisid wastamisi. Bertram hoidis ikka weel lehte käes.

„Hallo!“ hüüdis Jackson. „Mulle näis, et nägin Teid enne. Kui naljakas, et siin kohtame!“

Tänawa lärm näis äkki waikiwat. Näis, et iga kära waikis, et mõlemaid mehi sügawama waikuse õhukeses atmosfääris isoleerida.

„Jah,“ ütles Bertram umbkaudu, nagu ise uskus. Karedalt sosistades oli ta neid häälikuid ütelnud. Ta tõmbas keelega üle huulte, pistis sõrme jälle krae wahaile ja hingas raskelt, kuna ta nägu ikka rohkem kahwatas.

Jackson ei teinud enam ühtki märkust. Ta kahwatud sinised silmad waatasid ükskõikselt üle Bertrami. Ta oli tõsine, tagasihoidlik, waikne mees, kelle waim tegutses ühtelugu mõne raske probleemi lahenduse kallal.

Bertram oli teda alati huwitanud. Ta tundis teda inimesena, tõmpinud, parandamatu kurjategijana, kuid ei teadnud tast üle kahe aasta juba midagi kindlat. Tema arwates logeles ta siin lõbunaiste juures, kes selles linnajaos elasid. Ühel päewal, nii mõtles Jackson, maksab see liiderlik elu talle jälle wabaduse.

Waikus muutus rõhuwamaks. Jackson astus akna juure. Aegajalt waatas ta salaja Bertrami poole. See poiss oli täna imelik. Oli tal tõesti hambawalu? Neil inimestel tulid tihti weidrad ideed ja eriti Bertramil, seda teadis ta, olid nad tihti uskumatud.

Jackson kawatses silmapilgu paberossi süüdata, kuid loobus sellest. Ta erksad meeled, mis alati reageerusid ebaharilikule ja weidrale, hoiatasid teda ebaloosuliku waikuse eest, mis walitses selles wiletsas ruumis. Õhus oli kahtlemata pinget, asjatu, millest jatkus, et ta tähelepanu walwsa hoida. Kuid teiselt poolt, mis oli see iseäralik, kui kohati hambaarsti ooteruumis? Jackson kehtas õlgu ja waatas waikides aknast

wälja, ilma aga Bertrami täielikult silmist laskmata.

See aumees oli wahepeal täielikult unustanud, kus ta oli. Jacksoni rahulik jahe olek oli ta tahtejõudu halwanud. Ta wahtis aineti enese ette ja ta kujutiswõime, mille wõimuses ta oli, pildistas talle stseeni, mis oli mänginud alles lühikese aja eest. Ja nii elawalt nägi ta kõike enese ees, et unustas lõpuks ka warju akna all, Jacksoni.

Ta nägi end astuwat Bella tuppa ja ust enese taga ettewaaticult sulewat. Ta nägi, kuidas Bella toolilt tõusis, kus juures ta käsitöö põrandale langes, ja kuidas ta silmist paistis esimene hirm, kui ta arwas mõistwat Bertrami kawatsust, mille pärast ta tulnud, ta näost.

„See pole tõsi,“ kuulis ta teda jälle karjuwat. „See pole tõsi! Mul pole Billiga tegemist olnud. Ja kui see tõsi olekski, Jonny, sa tead ometi, et ma sind jätta ei wõi, iialgi, Jonny, kas kuuled?!“

Ja täis wiha nägi ta jälle walet Bella silmis. Ta teadis, et ta sõnad olid waletatud, ta teadis, et ta juba teise poole hoidis. Ja ta nägi jälle ilmet naise silmis wahetuwat, nägi, kuidas surmahirm ta näojoontest paistis, kui ta mõistis, et Bertram teda enam ei uskunud, et ta oli ainult tulnud, et teda tappa, et ta suud igaweseks suleda. Ta nägi, kuidas ta käed tõrjuwalt tõusid.

Sel silmapilgul wapustas ruumi surmawaikust kõle karjatus ordinatsioonitoast, karjatus täis õudset hirmu ja hullumeelset ahastust.

Kaks ust awati ja löödi kinni, siis kostus kiirelt jookswate jalgade müdin. Tänaawal wälkkiire rüselemine; poolenisti maas lamaw mees hoiab wiimase jõuga teise, suure, sinisilmalise mehe põlwi, kostub kõle wile, jooksewad juure kaks politseinikku, wõtawad mehe eneste wahele ja wiiwad ära.

*

Ordinatsioonitoast kõlas kell. „Annie, palun, järgmine haige,“ ütles hambaarst.

„Pole enam, härra doktor,“ ütles Annie. „Kui daam enne nii waljult karjus, juhtus ooteruumis midagi. Seal oli kaks härrat. Usun, et nende närwid wastu ei pannud. Olid wist hirmus arad. Üks tormas minema, nagu ajaks teda kurat taga, ja teine järgnes talle nagu wari kannul.“

„Ah, need haiged!“ ohkas arst pahaselt. „Kui nad ainult — eriti naised — nii hüsteeriliselt ei karjuks. Pole esimene kord, et mul sellepärast teised haiged minema jooksewad.“

Kui John Bertram politseis Jacksoni poolt Bella Printoni mõrtsukana oli paljastatud ja teo oli üles tunnistatud, pööras salapolitseinik komissari poole:

„See oli hull lugu,“ ütles ta. „Kui mul poleks äkki hambawalu olnud ja arg daam poleks nii karjunud, oleks mu ilusam juhus möödunud. Mis ütlete selle kohta?“

„Ütlen, et mõnel inimesel on häbematult palju õnne,“ wastas komissar urisedes.

Sügislehed.

H. Wühner.

*Koduiaia waikuses
Koltund wahtralehtedes
Lapsepõlwes mängisime,
Kuni jõudis õhtu pime.*

*Rõõmus oli meie meel,
Ei me aimanud siis weel,
Et nii kurwaks wõtawad teha
Sügislehed, sügiseha.*

Meisterlaseng.

Ameerika-Saksa kirjanik **F. Braun.**

Kolonel jooksis awatud akna juure, kuid seal polnud jahutust, troopiline kuumus lõi talle wastu ja tõusis wärisedes, kontuure kustutades, taewa poole. See oli sinakaswalge, halastamatu. „Ekstsellents“, hüüdis kolonel, „see tund wõtab mult elu.“ Kindral waatas lühidalt üles, siis pööras ta pilgu uuesti kokku kogunud ohwitseride poole. Ta rahu polnud tehtud; sündimise poolest põhjameeriklane, oli ta end lasknud naturaliseerida selles wäikeses riigis kahe ookeani wahel ja oli kiirelt aukraade saanud. Ta oli walitsuse wäeosade ülemjuhataja, kes jälle kord lõunas mässu pidid sumbutama. „Midagi pole liig peen,“ ütles ta, „ükskord pidi ka see inimene löksu sattuma. Härra pealik Sirdonio. Te olete kõige lähemal, ehk awaksite, palun, ukse.“

Noor ohwitser tegi nagu kästud. Kui uks waewalt liikus, kostus peenike hääl nagu langeks wedru kokku.

„Esimene kontakt.“ Ta awas üleswõtte aparadi seinas. „Ärwake nüüd, et on öö, mingisugune walgus ei lange siia tupp. Mees, kes siia sisse tungis, ei tarwitanud walgust. Ta leidis tee pimeduses. Waadake . . .“ Kindral etendas sissetungija osa, ta hiilis kapi juure, haaras luku järele ja tahtis nummert seada, mis selle awama pidi — seal sähwas wälg. Ohwitserid tuksatasid, kuid kindral naeratas külmalt. „Wäike kiirüleswõtte,“ seletas ta, „oleks meil öö, näeksime nüüd pildil, kuidas kindral katsub warastada aktidekappi.“

Nali oli liig tuim, ükski härradest ei naeratanud.

„Ja üleswõtte täna öösel õnnestus?“ küsis kolonel akna juurest, „ekstsellents on juba teateid saanud?“

Kindral noogutas kollasele mehele pigimustade wurrudega. „Ta õnnestus. Mõne minuti pärast on ta siin.“

Kolonel hingas kergendatult. „Need tähtsate paberite wargused . . . see polnud enam õige lugu.“ Ta mõtles. „Ja ekstsellents arwawad, et see inimene weel meie keskel on, kindluses?“ Jälle noogutas kindral. Ja siis: „Ta põgenes,

et otsida müüri sees olewat aparati, et seda arwatawasti häwitada. Kuid ta wõib ainult sellest ruumist põgenenud olla. Keegi pole üle kindluse piiri läinud ja kes wõiks sel aastaajal üle Rio Pantukani minna . . . ?“

Keegi major astus ette. „Ekstsellents, sel minutil sõidawad teateohwitserid wälja!“

Kindral mõistis, ta waatas ringi. Pealik Sirdonio seisis mõtetes ukse juures. „Härra pealik,“ palus kindral, „tõtake idawärawa juure. Wahipost peab ka need härrad kinni pidama. Enne kella kahteteistkümend ei lahku ükski elaw hing kindlusest!“

Pealik tõstis käe; siis läks ta. Ta sammus trepist alla, ta jalad astusid astmeid mööda alla, kuid ta ei teadnud midagi neist liigutustest. Kaheksa tundi tagasi oli ta wiimati selles ruumis olnud, oli tast lahkunud kabuhirmus, kui walgus sähwatas — nüüd tohtis ta weel kord sellest toast lahkuda . . . Ta teadis, keegi ei tarwitsenud talle hüüda, et kõik oli mööda. Pilt ei waleta. See pilt tunnistab selgelt ja näitab näo nagu üleswõtte. Ta waatas tagasi. Keegi ei tulnud talle järele. Muidugi mitte. Kes kahtlustas tublit pealikut Sirdoniot salakuulamises; kes arwas, et ta warastab dokumente . . . Ta naeratas, ta noor nägu oli äkki wana ja hall. Mispärast ma siis warastasin, ekstsellents? . . . Ja ta naeratus oli tugewam, kibedam, oli pilge. Kuid siis leidis ta end. Mees maksab, ütles ta, keegi ei pea mind selleks sundima. See oli mäng. Meil olid trumbid käes. Kuni teiseks korraks! Kuid ta teadis, see kord polnud teine kord.

Ta astus risti üle õue ja läks läbi walliwärawa. Wahipostid pleekinud khaakides saluteerisid. „On keegi läbi tulnud?“ — „Ei keegi, härra pealik!“ Sirdonio seisis waikselt. Ta waatas maastikku. Siis tegi ta liigutuse, nagu pühiks ta midagi ära. Pilt! Ta wõttis esimesel wahil püssi käest ja asetask selle pära wastu maad. „Laetud?“ — „Käsk“. Pealik noogutas. „Toru,“ ütles ta ja kum-

mardas ette, „ei näi mitte täitsa . . .“, ta kummardas wist liig sügawale, liig kaugele ette, ta tahtis tuge leida, ta käsi libises püssisuult alla ja puudutas sekundiks kukke. Pauk kajas wastu walliseintelt. Püss langes ümber. Mees seisis weel silmapilgu. Kuul oli tast läbi läinud. Ta oli ta elu wälja rebinud. Kuid ta elu kaalus kergelt; see kuul teda ei peatanud.

Nõupidamistoa aknal seisis härrad. Kindral astus koloneli juure walgusse. „Andke siia.“ Weltweebel walges kitlis ulatas plate. „Ettewaatus, ekstsellents, puudutage ainult ääri.“ Kindral tõstis klaasplate walguse poole. Kolonel kummardas ta juure. „Rogu on selgesti tunda,“ ütles ta, „see . . .“ Seal sündis see. Nad kõik kuulsid kajawat pauku, Nad tahtsid kuulatada, midagi arwata — seal wilistas midagi läbi õhu, löi kindralil plate käest, et see klirinal põ-

randale kukkus ja pörkas siis seinawastu. Mehed seisis tarretult. Weltweebel kitlis põlwitas; ta tahtis klaasikilde kokku otsida, kuid see kuul oli ainult pisitillukesed killud jätnud.

Üle õue tormas wahipost. Kolonel kutsus ta üles. Ülewal jutustas mees õnnelusest walli ääres, kuidas härra pealik oli tahtnud tuleriista proowida ja kuidas ta selle juures surma oli saanud. Kindral andis käega märku. Kolonel ütles wäikesse waheaega: „Missugune kuratlik juhus juhtis seda kuuli, et ta wõtab mu parema ohwitseri ja laseb salakuulajal põgeneda!“ Ta ei aimanudki, kui lähedalt ta lause riiwas tõtt. „Jah,“ ütles weltweebel, „see salakuulaja ei korda oma katset. Me wõime aparaadi kinni panna.“ Teda polnud keegi küsinud. Kindral waatas talle imestanult otsa; siis noogutas ta ainult.

Kallaletung.

Saksa kirjanik **Kurt Miethke.**

John Hickson lahkus Ritzi hotellist ja läks aeglaselt üle Vendomeplatsi. Langes üsna kerge peen wihtm, mis näis elektrilampide läheduses, mis platsi walgustasid, peene, õrna ja liikuwa loorina. John Hickson peatas platsi keskel ja mõtles järele, kas peab hotelli tagasi minema, et tuua wihtmamantlit. Sel silmapilgul aga sõitis aeglaselt üks auto tast mööda, juht küsis wiisakalt kutsuwa käeliigutusega: „Taksi, monsieur?“

Hickson noogutas ja küsis juhilt, kas ta teab, millal algab Casino de Paris rewüü; olles saanud teada, ütles ta lühidalt: „Hea, sõitke kasinosse.“

Ta awas auto ukse ja tahtis parajasti kohale istuda, kui auto äkilise kiirusega liikuma hakkas, nii et Hickson istmele langes. Ta keeraskohe elektritule üles. Samal silmapilgul ütles kellegi hääl: „Kena, et tahate mulle weidi abiks olla!“

Kõneleja oli mees wäikese Menjonhabemega. Ta hoidis rewolwrit käes.

Hickson waatas nii tundmatut kui rewolwrit warjamatu jahmatusega.

„Mis see tähendab?“ küsis ta raske keelega.

„Seda kuulete warsti,“ wastas naerataw mees Menjonhabemega. „Lubage esiteks . . .“ kiire liigutusega tõmbas ta John Hicksoni tagumisest püksitaskust browningi ja peitis selle hoolikalt oma tasku.

„On Teie sõrmused ehtsad,“ küsis ta wiisakalt. „Jah? Suurepärane. Kas wõtaksite waewaks neid sõrmest tõmmata?“

Enne kui Hickson seda tegi, heitis ta pilgu ukse poole, mille teine kinni püüdis.

„Ärge end waewake, uksi wõib ainult wäljast awada. Kuid olge kindel, et Teie heameelega wälja lasen, kui me jutt lõpetatud on.“

Hickson, keda ärritas irooniline toon, küsis terawalt: „kes olete Te õieti ja mis tahate Teie minust?“

„Luban enesele tähendada, et pean Teie küsimust — noh, ütlen — ebaintelligentseks. Olen sul ja tahan Teie wäärtasju. Esiteks Teie lugupeetud ra-

hatasku. Edaspidiseid teateid annan heameelega. Noh?"

"Awantüür hakkab mind huwitama. Wabandage mu küsimuse ärritatud kõla. Te olete tõepoolest kõige meeldiwam waras, keda ial olen tundma õppinud."

Teine naeris: „Waadake, me mõistame ükssteist ülihästi! Kas tohin Teie kirjataskut paluda?"

"Palun wäga!" ja Hickson ulatas talle oma musta rahatasku. Tundmatu awas ta ja hüüdis imestanult, kui ta selle hoolikalt läbi oli waadanud: „Kuidas! Teil on ainult 250 franki enesega! Ritzi hotelli külalisel! Lubage, et leian selle imestustäratawa kui ka blameeriwa. Kakssada wiiskümmend!"

"Kas see Teid imestab? Pariisis tuleb wäga ettewaatlik olla. Kui kergesti võib warastatud saada . . ."

Mõlemad naersid. Tundmatu ulatas Hicksonile tasku tagasi: „Annan Teile vähemalt wõimaluse autogata tagasi sõita. Teie kell?"

"Plaatina."

"Ah, tohin paluda?"

Kell kadus samasse mantlitasku, mis oli neelanud sõrmused ja rewolwri.

"Muud wäärtasjad?"

"Mu hõbepliats ehk?"

"Merci, wäikeste asjadega ma end ei tülitä. Kuid ma näen, et Teil, kui mitte midagi taskutes, siis midagi südame peal on. Küssige, ma wastan."

John Hickson naeratas: „Teie wiis on waimustaw. Te teate ju, et meie ameeriklased armastame awantüüre ja et selle peale isegi raha kulutame. See wäike kaotus ei tee mulle walu. Ja sellepärast wist ei imesta Teie, et rõõmustan kogu asja üle südamest. Te olete mulle sümpaatne."

Hickson ulatas naabrile käe, mille see wiwitades wastu wõttis.

"Kas tahate mulle usaldada, kas seda ametit juba kaua peate? Kaks aastat juba? Wäga, wäga huwitaw. ja kas olete täna juba kord — wõi ütleme — olite täna juba ärilikult ametis?"

Wastuse asemel tõi teine nähtawale paksu, kollase kirjatasku, mille awas. Nähtawale tuli paks pakk pangatähti.

"Tunnen lugupidamist," ütles Hickson.

"Pankiirilt, tuntud Pariisi rahamehelt. Tunni aja eest. Kaheksakümmend tuhat franki."

"Tunnen lugupidamist," ütles Hickson weel kord.

"Jah, see tasub end."

"Oh ja, see tasub end," kordas Hickson.

"Kahjuks pean Teid nüüd wälja laskma. Oleme Bois' taga. Te peate kaksikümmend minutit jooksma, et autot saada. Kuid ööõhk on Teile hea, kuigi ta on weidi niiske. Head ööd, sir."

Ta koputas kolm korda terawalt ruudule. Auto peatas kohe. John Hickson surus end tundmatu lähedale, surus sel äärmise südamlikkusega ja kaua kätt, ülistas weel selle kallaletungi sharmi ja astus wälja. Ta waatas autole weerand minutit järele. Siis jooksis ta hiiglasammudega metsa poole. Ta naeris joostes, naeris ühtesoodu, pisarad jooksid tal üle palgede, nii hirmsasti naeris John Hickson. Ta jooksis ristirästi, tegi ringe, kuni jõudis teekäänuni, mida tundis. Ta lähenes naeru kihistades ja kiirelt järgmisele laternale. Siin peatas ta ja wõttis kuuetaskust kaks kirjataskut. Musta ja kollase.

Musta pani ta kohe jälle tasku tagasi.

Kollase awas ta, wõttis paksu pangatähtede paki wälja ja hakkas lugema. Summa oli täpselt 80.000 franki. Siis pani ta käe teise tasku, tõi sõrmused esile, pani nad sõrme ning lõpuks pistis ta weel oma plaatinast kella westitasku.

Samal ajal leidis mees autos, mis oli juhtunud. Leidis, et tal oli olnud tegemist seltsimehega, kuid suuremaandelise seltsimehega. Ja wandus tundide wiisi . . .

"Seltsimees" aga, ilma otsitum awantürist ja taskuwaras, John Hickson, algas Herbert Lechtown, keda otsisid üheksateistkümmend Ameerika ja kaheksa Euroopa riiki, sõitis weel samal õhtul Monakosse, taskutes kaks kirjataskut, millest ta üht wahetewahel wälja tõmbas ja õrnalt silitas . . .

Piimwalge eesel.

Persia jutt.

Hobusteparisniku Mohammed Ali tuppä astus mees, kes oli riidetatud siidisse.

„Allah olgu sinuga,“ teretas ta, istus Mohammedi käeosutuse järele siidipolstrile ning wõttis wastu pakutud kohwi ja sigareti.

Wiimaks katkestas kaupmees wai-kuse ja küsis:

„Tuled sa hobuse pärast, sidih?“

Teine kustutas sigareti waskkausis ja ütles:

„Wabanda, kui ma kombe wastu eksin ja sulle räägin Heifast, oma maja lillest. Tema pärast tulim ma siia. Tema nägi sind mõni päew tagasi noorte hobueeslite karjaga, ja kuna ta armastab wankriga sõita, siis palus ta mind üht sinu piimawalget ruuna waadata, kes karja hulgas oli. Sul on ta omeli weel alles?“

„Täna prohwetit,“ wastas Mohammed Ali; „oleksin ta peaaegu ära müü- nud ja sinul oleksid su haaremis olnud rasked päewad. Õnneks oli see eesel liig kallis. Sina aga, härra, oled nagu ma näen rikkuse isa ja külluse poeg. Astu minu talli ja waata eeslit, kes isegi mõnele kaliifile ratsutamiseks köl- bab, küll sa siis käega kotti kahmad ja oma sulasele tuhat piastrit maksad, ilma et tingiksid. Sest see loom on nagu wärske lumi, nagu kõige walgem marmor, nagu kõige süütuma neiu hing. Tule ja waata!“

Tallis päästis ta eesli lõjast ja wiis õue, kus ta silmipimestawalt seisis päi- kese käes, kõrge ja tugew, wallatult walgusele wastu hirnudes. Ülistawalt silitas Mohammed Ali tema siledat, ilusat nahka ja osutas ta tugewatele hammastele. Wõõras pani käe looma ninale ja ütles:

„Kui siid ja sammet, õrn kui roosi- leht. Allah lõi selle looma ühel armas- tusetunnil. Lained ta lakas on nagu weekeerutis meres, ta nahk on kui sula hõbe, mis walatud pärlmutrile. Kiidan sinu kaswatust, Mohammed Ali, ja usun, et meil kaup sobib.“

„Ma ütlesin hinnaks tuhatwiissada piastrit, sidih,“ wastas kaupmees, „isegi

kakstuhat ei oleks tema eest palju. Te- mal on Suudani pikamaa-eesli kõnnak ja hurda wastupanu. Annan ta sulle tuhatkaheksasaja piastri eest, sest et sina see oled!“

„Kuule,“ ütles wõõras, „mina räägin wähe ja ci salli tingimist. Sa nõudsid tuhat piastrit ja pead selle saama, mitte paaratki vähem, aga ka mitte rohkem!“

„Allah, Wallah, Tallah!“ ahastas kaupmees ja rebis oma juukseid. „See on ainult pool hinda, sidih. Kas tahad mind kerjajaks teha?“

„Miks mitte?“ muigas teine.

„Ennem müün ta liha nülgiiale!“ hüüdis kaupmees.

„Tee seda, auwäärt Mohammed Ali,“ ütles wõõras. „Allah kaitsku sind, mind ei näe sa enam!“

Ütles ja pööras minema.

See ei sobinud aga kaupmehele: ruttu kargas ta temale järele, kahmas ta kuuehõlmast kinni ja palus:

„Härra, ära häbista minu nime! Mina sopesa rahaga ei hangelda. Wõta see piimwalge eesel, kes kõigi maiste ees- lite kroon on, tuhatwiiesaja, wõta ta tu- hatkaheksaja — oi, kannata, wõta ta tu- hande piastri eest, kuigi ma temale siis juba juure maksan!“

„Wõtan ta,“ wastas ostja ja Moham- med Ali lõpetas kauba sõnaga: „Allah õnnistagu teda sulle!“

Wõõras luges talle tuhat piastrit peo peale, kargas eesli selga ja ratsutas õuest wälja, kuna Mohammed Ali raha kappi pani ja weel kaua habemesse pomises: „Prohwet hoidku teda; ta on õiglane ja wiisakas mees. Allah saatku ta jälle minu majja!“

See soow pidi rutemini täiduma kui Mohammed Ali mõtles; sest juba kolme päewa pärast koputati ta uksele, ja sama wõõras, kes temalt eesli ostnud, astus tuppä.

Kuidas kiheles Mohammed Ali wõõra ümber, pühkis laua puhtaks, keetis head kohwi ja toppis talle ise piibu head tubakat täis.

Natukese aja pärast algas wõõras:

„Sa oled abielus, Mohammed Ali?“

„Allah hoidku mind üheksasabaga

kuradi eesti!" kisendas kaupmees ja pani käed tõrjuwalt näo ette.

"Täna Allahd," noogutas wõõras wäga auwäärselt ja jatkas siis: „Annad sa oma haaremile pärli, siis pead temale terwe nõõri muretsema. Anna wõõlukk, ja ta nõuab sinna juure sõrmuseid, käewõrusid ja kaelakeesid. Waata, juba kolm päewa sõidab minu elu rõõm Nasiiriga, sinu käest ostetud piimwalge hobueesliga linnas. Ja juba ei ole talle sellest enam küllalt. Prohwet olgu tänatud, et olen suurestsoost ja rikas, nii et wõin kõiksugu wäljandeid teha. Sest kuule, mis naine kõik wõib nõuda. Pean talle muretsema weel ühe hobueesli, mis esimesele täpselt sarnaneks kui wennale. Piimwalge peab ta olema, mitte tolligi kõrgem, mitte küünartki madalam; tema mokadki peawad olema nagu wirsikud ja siidpehmed. Kuule, Mohammed Ali: palun ja wannutan sind oma koduse rahu pärast: muretse mulle üks hobueesel, kes täpselt esimese sarnane on, ja ma tahan sulle kuningliku tasu anda. Kas arwad, et sellega toime saad?"

"Härra, see saab olema raske," wastas kaupmees, „aga ma tahan otsida ja teatan sulle siis. Kui palju tahad sa tema eest wälja anda?"

"See ärgu olgu sinu mure," wastas wõõras. „Annan sulle kolmtuhat piastrit, wiistuhat, kümmetuhat — waranduse, ainult et mu maja lill ei närtiks! Osta, Mohammed Ali. Tulen iga

päew sinu juurde, et wõiksin olla esimene, kes seda oma naisele wõib teatada."

lial ei olnud Mohammed Ali nii palju linna ümbruskonnas rännanud; kõik tallid ja telgid oli ta neil päewil läbi nuuskinud. Ta oli näinud palju lumiwalgeid eesleid, aga ühel neist oli lakk wõi saba must, teine oli liig kõrge, kolmas liig madal, mõnel oli waid pisike must täpp otsa ees, teisel jälle kas jalal wõi mokal jne. Surmani õnnetult lahkus wõõras õhtul tema juurest.

Siis tõi keegi noormees ühel õhtul widewikuajal ühe eesli tema õue ja ütles:

"Kuulsin, et otsid kõrge hinna eest piimwalget eeslit. Waata, teist sellist ei leia."

Kuidas põksus Mohammed Ali süda eeslit nähes, kes ta esimesele eeslile sarnanes. Ta kauples ja tingis kuidas oskas, kuni ta eesli wiimaks kaheksatuhande piastri eest omale sai.

Muigades ootas Mohammed sel õhtul wõõrast. Kuid see jäi esimest korda tulemata. Ta ei tulnud ka teisel päewal, ei tulnud kogu nädala jooksul ja Mohammed Ali ei saanudki teda enam näha.

Sest eesel, kes ta tallis seisis, oli sama, kelle ta wõõrale müünud, ja see oli oma seitsmetuhande piastriga juba ammu kadunud, ühes oma noorema wennaga, kes Mohammed Alile oli müünud piimwalge eesli.

Weel kustunud ei ole.

Keegi nimetu.

*Weel kustunud mu rinnus pole tuli,
mis juba lapsena läi lõkkele;
weel närtsimata palju, palju õisi,
mis warakewadel löõnd õitsele.*

*Mu pea on hall, kuid silmis hõõgub säde,
mis joulene weel ilma süütama;
mu nõrkew selg on weelgi küllalt sirge,
ma wõrdne olen iga noorega.*

*Mu süda noor. Mu hing on tulemeri,
mis waikne, aga siiski tormine.
Mu soontes weereb igatsew, kuum weri
kui takwepaelust pääsnud ojake.*

*Ei usu ma, et kustuda wõib elu,
mis täis on tuhandetest soowidest!
Ei karda ma, et waikimata walu
Saab wõidu tormilisest südamest!*

*Las langewad, kes aralt kartwad wõitlust,
kes peitwad pead kui hirmund jaanalind—
ma tahan julgelt jatkata weel heitlust:
Weel wõimatu on tormil murda mind!*

Maailma äärel.

Kanada kirjaniku J. D. Curwood'i romaan.

12

"Neiu, kes teda vihkab?"

"Tõsi, tõsi — ta vihkab teda!"

"Neiu, kellega ta võis ainult kavaluse abil abielluda, kes ennem sureks kui temaga elaks!"

"Teda elus hoida on Grahami asi, selle üle ei maksa meil pead murda. Aga kui ta peaks surema, siis tohiksite Teie oma talu meel väga odavasti tagasi saada. See oleks Teile siis väga juhuslik oft — surmajuhatumuse puhul — kaugelt alla oma hinna."

Rossländ ulatas Manile mingisuguse paberi.

"Siin on osamaks — kaksjadaviiskümmeend tuhat dollarit. Vepingu olen ma ka juba kirja pannud, seal ta ootab kirjutuslaual Teie allkirja. Kohe, kui muranduse üle annate, võime minna Lananasse, kus siis ülejäägi saate."

Man võttis tšheki.

"Usun, ainult mõni narr lükkaks sellise ettepaneku tagasi, Rossländ."

"Jah, ainult mõni narr."

"Ja mina olen niisugune narr!"

Man rääkis nii rahulikult, et Rossländ ta sõnade õigest tähendusest kohe aru ei saanud. Suits Mani näo eest kadus. Ta sigar kullus põrandale ja ta jalg tallas selle puruks. Tšhekk järgnes purustatud tükkidena — Wiha loitis Mani filmis. Mõnult üleilmliku waewaga oli ta ennast kogu selle jutlemise ajal hoidnud Rossländile kõri kallale kargamaist.

"Kui nüüd Graham Teie asemel siin toolil istuks — ma annaksin heameelega kümme aastat oma elust, Rossländ. Ma kätkestaksin ta oma kätega. Ja Teie — Teie —"

Ta astus sammu tagasi, nagu oleks ta tahtnud selle eest hoiduda, et temale metsalitseina otsa wahtiwale ja üllatatud Rossländile mitte liig lähedale minna.

"Mis Teie Mary Standishi kohta olete ütelnud, sellest aitab, et Teid minu filmis surma mõista. Ma suumaksin Teie kohe, siin toas — aga ma wajan Teid Grahamile minu wastuse kättemõisteks. Minge tema juurde tagasi ja ütlege temale, et Mary Standish — mitte Mary Graham, kuulete! — puhas on kui lumi Maska. Ütlege temale, et ta minule kuulub. Mina armastan teda. Tema on minu oma — kas taipate? Ja kõige maailma raha eest ei jõutaks temalt ainult juukselawagi osta. Mina lähen tema seltsis riikidesse tagasi. Tema peab saama oma õiguse, ja kõik maailm peab kuulma ta loo. Temal pole midagi salata ega ka war-

jata. Mitte midagi. Seda ütlege John Grahamile minu poolt. Ütlege temale seda minu eest."

Ta käed läksid rufikaspe, ta nägu nägi wälja nagu terasmasf! Ta saunus Rossländi poole, kes oli püsti tõusnud.

"Wälja! Wälja, enne kui ma Teid poolsurmiks pekšan!"

Sga muskel temas ihkas Rossländi peksta. Taud, mille wastu ta põrkas, lendas wastu feina ja läks mürikses ümber.

"Minge — enne kui ma Teid surman!"

Ta lähenes pikkamisi Rossländile, kes ootamatult äkki ahwardawat surmahädaohtu nähes muutus kohkunuks, jõuetuks ja kartlikuks lihakoguks. Aga juba lähemal hetkel taganes Rossländ wärikses ukse juurde ja põgenes. Ta jooksis karjaia juurde, ja Man waatas temale läwelt järele, kuni ta kahe mehe saatel, kes ta pakke olal kandisid, lõuna juunas eemale läks. Alles siis leidis Rossländ aega hinge tõmmata ja tagasi waadata. Mingsuguseid sõnu kisendas ta, kuid oli juba nii kaugel, et Man neist aru ei saanud. Aga oma kuue ja kübara järele Rossländ enam tagasi ei tulnud.

Man astus jälle tuppa. Alles nähes, mis ta lauaga teinud, toibus ta jälle pisut. Weel üks sekund, ja kiriwain oleks temas wõimu saanud — kes teab, mis siis Rossländiga oleks juhtunud! Ta vihkas Rossländi. Ta vihkas teda nüüd waid natuke wähem kui John Grahami, ja et ta mehe nii kergesti minna lastud, oli tema arust nagu ime. Ta tundis oma närwide ülemäärast pingutust, millele ta oli allunud. Aga ta oli rõõmus. Mingsugune wäike Jumal, kes hoolt kannab, et inimesed võimalikult mõistlikke tegusid teeksid, oli teda lolluse eest hoidnud ja Rossländi päästnud. Terwe inimõistus oli wõitnud kire. See oli tark tegu. Nüüd sai Graham tema wastuse ja nende wahel ei wõinud wastastikustes kawatjustes enam efsiarwamist olla.

Ta wahtis tarretult korratusse aetud paberitele oma kirjutuslaual. Midagi kahises ukse juures. Ta pööras ümber. Mary Standish seisis tema ees.

"Sa saatsid ta minema," hüüdis neiu taja. "Ta nägu säras. Ta nägi ümberlõkatud lauda, Rossländi kuube ja kübarat ühel toolil. Nüüd sai temale Rossländi kiire põgenemine selgeks — ta aimas, mis oli sündinud."

Ta pööras oma näo jälle Mani poole, ja

mis Alan seal nägi, see murdis kõik ta waljud põhinõtted. Lähemal hetkel seisis ta neiu kõrval ja hoidis teda kätewahel. Neiu ei katsunud enam mitte enam lahti rabeleda, nagu tookord paplite juures, waid pööras temale suu suudluselks ja peitis siis oma näo ta olale. Jämaaeagu otsis Alan sönu, tuhandeid armastussõnu — kuid ei saanud neid ühtegi suust. Ta kõrri oli nagu kinni nõõritud. Ta silitas neiu juukseid ja peitis oma näo neisse. Magusad ja soojad olid neiu siidpehmed juukseid.

Wiimaks murdis ta wõlu, mille all ta seisis, ja hüüdis, et ta teda armastab, tema eest tahab wõidelda, ja et ükski wõim maailmas teda temast müüd enam ei wõi lahutada. Ja neid asju kordas ta ikka jälle segases ja jões. Nagu suudluskiipseid õisi pakkus neiu temale jälle suud ja wabastas enese siis õrnasti ta käte wahelt.

23.

Nad seisis waikides üksteise ees. Neiu armastas näos ei põlenud ei häbi ega kahetsus. Niinaja hetkega oli ta ümberlõikunud konwentisnaalsed takistused, mis suudlust ja kallistust enne abieliu keelastid. Nad mõlemad tundsid puhast rõõmu ja et katsunud oma õnne mitte kohmetult katta.

Alan ulatas talle käe, neiu wõttis selle wastu. Ta suudlustest alles punetawad huuled warisefid naeratades.

Tänilikkus woolas Alani südamest läbi. Sõnad oleksid olnud üleküllised, ei oleks ka ometi suutnud väljendada ta nimetumat rõõmu. Aga neiu mõistis teda ka nii. See filmapilk oli tema wana maailma lõpp — uus maailm awanes talle.

Te taganes sammud. Ta käed warisefid taha. Et midagi teha, tõstis ta ümberlõikatud laua üles. Waikfult ja rahulolles särasid Mary silmad. Ta armastas Alani, oli wiibinud ta käte wahel, oli talle annud oma suu suudlemiselks. Alan naeratas pehmeesti, astus tema juurde ja waatas wälja turdrale, millest Roseland üle rutanud.

„Kui palju wajad sa reisile walmistamiselks?“ küsis Alan äkki.

„Sa arwad —“

„Me peame täna õhtul wõi homme hommikul teele minema. Arwan, me läheme wana teed mööda paplite mööda Rome poole. Kui Roseland ei walestanud, siis peab Graham seal kufagil wäljas sel teel wiibima, mis wiib Tananasse.“

Neiu silitas ta käewart.

„Me läheme tagasi? Seda tahad sa, Alan?“

„Jah, Seattlesse. Seal peame sinu asjad korda seadma. Ega sa ometi ei kardad?“

„Kui sina minu juures oled — mitte.“

„Ja sa tuled minuga siia tagasi — kui kõik korda on seatud?“

Ta wahtis üksifilmil turdrale. Aga ta tundis, kuidas Mary ta õlga õrnasti nagu lilleleht puudutas.

„Jah, ma tulen sinuga siia tagasi.“

„Sa millal oled sa walmis?“

„Olengi juba walmis.“

Päiksekiired tantsisid Alani filmis. Õhkepen ämblikwõrk, lootud kuldloorist, tõusis maast. Laifafesi puhkas neiu põsk ta õlal, õrnasti pigistas neiu käsi ta käewart. Ta ei pannud temale enam wastu, ei ütelnud enam waenulikke sõnu ja pilke, waid andis temale õiguse teda waenlaste wastu kaitsta.

Et neiu teda wajas, see lõi Alani jälle karedale maapinnale tagasi. Ta oli kurja tõelikkuse õnnelikul hetkel unustanud. Roselandi sõnad ja nende tähendus põlesid tal jälle wärskest meeles. Teadmatult kiskus wana wiha ta näojooned wittu. Millise hirmu wõis see murjatu ajada neiu, kes müüd nii rahulikult tema kõrwal seisis? Kas oli see tema poolt õige, et ta mehe nii minna lastis? Kas ei oleks ta pidanud ta surmama, nagu fihwtimao kahjutuks tegema? Sest Roseland oli juba kuralikku wõidurõõmu tunnud; ta oli nagu Graham, oli täht temast. Mädanenud sifuni, wõigas tüdrukute wõrgutaja. Ja Roseland oli tuhande rõõmuga wastu wõtnud ülesande, kuulmatut kiritegu teha. Weel polnud see hilja, weel wõis ta temale järele jõuda ja —

Rõwemini suruti ta käewart. Ta waatas oma kaaslasele, kes muudatusi ta näos näinud ja wõis aimata, mis temas sündis. Neiu rahu rahustas teda jälle. Kuidagiwiisi teadis ta sel hetkel, et Roseland neiu tigeusest kõifugu hirmsaid asju pidi olema ütelnud.

„Olen walmis,“ tuletas neiu talle meelde.

„Me peame ootama metsikut Smithi,“ ütles Alan, kuna mõistus temas jälle ülewõimul sai. „Tema pidi täna õffel wõi homme hommikul siia jõudma. Müüd alles, mil Roselandist lahti olen, näen ma, kui wajalik meile on keegi nagu metsik Smith, et ta neid —“

Ta ei lõpetanud ütlust, aga neiu sai temast ka nii aru. Neiu nõjatas ukse najale ja Alanil oli peaaegu taltsutamatu tung teda jälle kätewahle wõtta ja suudlustega lammutada.

„Ta wiibib selle talu ja Tanana wahel,“ ütles neiu tema mõtteid mõistes.

„Kas sulle seda ütles Roseland?“

„Jah. Ja tema juures on teised — ja nimelt on neid niipalju, et see temale otse nalja

tegi, kui ma talle ütlesin, et ja mind nendel röövida ei lase."

"Sa ei kartnud siis põrnugi, et ma sinu võiksin hädasse jätta?"

"Kuidas võid sa nõnda rääkida! Sellest jaa-dif, kui ma sinu teise kirja Ellen Mac Cormi-kule awasin, teadsin ma, et ma sinu peale alati võin kindel olla, Alan!"

Alanile lahkesti pead noogutades, ruttas neiu minema, veel enne kui Alan midagi jõu-dis wastata.

Reef ja Nawadlook lähenesid wiivitades, tormasid siis aga eemale ruttawa Mary juurde. Reefil oli ikka veel pill nuga kõvasti käes. Ja katuseatna taga nägi Alan wana Sofwenna waimulaadilist nägu, mis näis olemat nagu uft walwaw furnupealun. Ta weri ei ringel-nud enam nii rahutult. Märetumad tundrad, kus ainuiski inimest polnud näha, see mõõtmatu lawa, kus warsti pidi esinema draama, oli täis päikest ja laulu. Ta waatas jälle üles wäikese akna poole, — mille taga Sofwenna nagu wain teisest ilmast istus ja teda ahwardawa sur-maohu eest näis hoiatawat, mis eemalt lähe-male hiilis. Ta wiipas temale käega, läks siis tagasi majja ja ootas, kuni wana Sofwenna oma walwurikohalt alla ronis ja pikkaniisi lähemale lontas. Tema kõwer keha, mis tuletas meelde ahwi ja ka wana, wigast nõiamisfrit, tema ahwitred liigutused, ta aukuwajunud silmad, mis nagu wäikesed tuled hõõguisid, panid Alani tahtmatult wärisema, kuna ta teda läbi akna filmitfes.

Lähemal filmapilgul astus wanake tupp ja pomises midagi oma hammasteta suuga. Mi-nult suure waewaga kuulis Alan tema ifegi temale raskesti arusaadawast maakeelest — mida Sofwenna misjonitööst hoolimata ikka armastas —, et ta wõiwat jalgu kuulda ja werd haista. Ja neid jalgu olla palju ja weri ligidal. Ta werelõhn ja sammude müdin tulla wana kuristikku poolt, kus weel kollased pea-luud seiswat. Weisi, mis nüüd üle furnupea-luude sirisewat, olla werew olnud werest.

Alan oli üks neist wähestest olnud, kes suure waewa järele oli wanalt Sofwennalt kuulda saanud selle kuristikku loo. — Kana, kana tagasi, kui Sofwenna oli alles noor, tunginud üks waemulik suguharu tema suguharule kallale, tapnud mehed, rööwinud naised. Ja lõpuks põgenenud Sofwenna näputäie suguwen-dade ja ülejäänud naiste seltsis lõunapoolle. Kuristikku jäänud nad lõpuks peatama; seal meelitanud nad waenlase lõhu ja tapnud wiimase meheni. Ja nüüd olla kõik surmud, kõik peale Sofwenna.

Alan kahetfes peaaegu, et oli Sofwenna

enese juurde kutsunud. Sofwenna polnud enam see rõõmus „kogukonnarauk," kes iga pisemagi juhu puhul wõis rõõnust hõisata, kes armas-tas lunde, lilli, wäikseid lapsi, ja kes kõrgele wanusele waatamata südames alati oli noo-reks jäänud. Ta oli nagu ümber wahetatud. Sei-sis Alani ees nagu mõne hirmsa hädaohu ke-hastus, ümises oma ette arusaamatuid asju, kuna ta kondised sõrmed püüsi nagu kulliküünte wahel hoidfid.

Alan peletas paha tunde, mis teda filma-pilguks wallanud, ja tegi wanale Sofwennale ülesandeks kõrgele mäeharjal, kuhu Tanana tee filma paistis, walwel olla. Mäehari seisus um-bes kaks miili kaugel ja sealt oli hea üle-waade lõunapool seiswale tundrale. Ette päi-keste loojaminekut pidi raud tagasi tulema.

Alanile paistis olemat suur ettewaatus wajalik. Tumedad eelaimdused tõsiid hoiata-walt häält. Tema meeleolu oli karmis külm. Siis, kui Sofwenna lahkus, tegi ta enesele reisiettekwalmistusi. Kõige parema meelega oletas ta wiibimata teele läinud, aga mõistis, et see hästi õige ei olnud. Seefeld pidi ta jälle palju kuid — wõib olla koguni aasta — ära olema. Temal oli palju teha, ta pidi andma hulga näpunäiteid ja pidi enne weel wähemalt met-situ Smithiga rääkima.

Edasi oli waja weel Tantukile ja Amuk Toolikule erilisi talitussuure kirjeldada. Mida kaugemale ta ettewalmistused arenesid, seda enam ja tungiwamalt manitses midagi teda kõige suuremale ettewaatusesele, kuigi ta enesele tihti kordas, kui naeruwäärt ta kartused olla ja et wähemalt hädaohtu karta ei tulla. Ta naeris iseenele üle, sest et ta kõik karjased oli käskinud tallu tulla. Graham ei ilmunud tõe-näoliselt ita! stia, wõi ta ilmus, siis pidas ta emast wististi ülewal tjiwiliseerituna ega lu-banud enesele seadusest üleastumist — wõi ko-guni mõrtsukatööd. Et iseemast rahustada, unustas Alan täiesti, milline metsaline Gra-ham wõis olla — ja enamasti oli.

Omelt ei tahtnud kahlewad mõtted temast lahuda. Dunned mööduisid, pikkaniisi jõudis õhtupoolik. Kell wiis wiimaks olid kõik ta kir-jutused walmis ja ka muidu kõik korraldused pikaks ärarolemisfeks antud.

Siis proowis ta hoolega oma wüssi. Ta lemmikpüsi ja revolwer olid korras. Ta naeris iseenele üle, kui enesele wõimatut hulga padru-neid kaasa pakkis. Sellepärast wiis ta kaks oma püssi ühes suure moonatagawaraga Sofwenna majja, mida ta soodus seisukoha pärast häda korral kõige parem oli kaitsta. Wõimalik, et metsit Smith Sofwenna maja walis talu kaitse kreffkohaks, kui Graham stia unust, kuna tema

ja Mary Standish juba ammu teel Nome poole olid.

Pärast õhtusööki waatas Allan ka oma maja kaitsewõimaluste poolest läbi, pani siis toidumööna, mis Wegaruf walmistanud, pampu. Siis läks ta kiristiftu, mille kõrwal Sofwenna maja wäiksel kingul seisis.

Kiristifikaldal leidis ta Mary, kes wahtis ehasse. Ta istus natukeseks neiu juurde ja ütles natukesel aja pärast:

„Beau sinust filmapilguks lahkuma. Aga Sofwenna on jälle siin — sina ei jää üksi päini.“

„Kuhu ja lähed?“

„Kuni papliteni.“

„Böta minu kaasa.“

„Ma käin liig ruttu.“

„Waevalt rutemini kui mina, Allan.“

„Tahan järele waadata, kas õht seal puhas on ja keegi sealpoolt ei lähene.“

„Ma aitan sind selle juures.“ Neiu käsi wõttis ta käest paludes kinni. „Böta mu kaasa, Allan,“ fordas ta.

„Siis tule,“ hüüdis Allan rõõmsasti, kummardas äkki pea ja surus neiu käe huultele.

Siis läksid nad teele paplite juurde, kus nad pärast Allani Nomest tulekut enam ei olnud koos olnud.

Neiu lähedus pani Allani kõik unustama. Paplid, tundrad, ettewaatuse ja Sofwenna nõu, enmast waimukiristiku peiduurgaste ja nende taga seiswa maa eest hoida — midagi ei mäletanud ta enam.

„Olen täna palju järele mõtelnud,“ ütles Mary, sest et ta minu wäga üksi jätsid. Mõtlesin wahetpidamatult sinule ja olin nii — rõõmus.“

„Olen õnnelikum kui seda ial wõin olla,“ ütles Allan tasa.

„Kas ma polnud aga ebanaiselik? Zoofsin sulle ju järele ja wiskasin enese sinule peaaegu kaela!“

„Mille eest ma taewast tänan,“ wastas Allan naeratades.

„Ja ma ütlesin sulle, et sind armastan, ja sina wõtsid mu käte wahela, suudlesid mind ja —“

„Jah.“

„Ja ma käin sinuga nüüd käikäes —“

„Ja käid nii kuni ma su kätt jõuan pi-dada —“

„Ja ma olen ometi teise mehe naine,“ ütles Mary wärisedes.

„Sa kuulud minule,“ seletas Allan. „Sina tead seda, mina tean seda, tundrad meie ümber teawad seda. See on peaaegu haawamine, kui enesest kui Grahami naisest räägid. Tema meelitas su lõksu, katjus sind seaduslikkude sibe-

metega siduda — see on kõik. Süda, hing ja keha aga on wabad.“

„Ei, mina ei ole waba.“

„Ometi — oled!“

Natukesel aja pärast jostistas Mary:

„Allan, tahan sulle ütelda, miks ma pole waba. Ma kuulun nimelt — sulle!“

Allan pigistas tänuhulka tema kätt, kuna ta ifka kitsamaks muutuwal horitfondil waenlast otsis. Miili, teise ja kolmanda sammusid nad ükssteise kõrwal rõõmsasti edasi ja waatasid teatud kaugusel seiswa wainudeoru halli süngusse.

Kui kummaline see wõis ollagi, Allanile tuli nüüd meele kiri Ellen Mac Cormickule, ja ta ütles seda Maryle. Õhtuloorid takistasid nägemast pableid, kuna nad edasi sammusid.

„Mulle paistis, nagu oleksin ma kirjutanud sinule ja mitte temale,“ ütles ta. „Usin, et oleksin hullunud, kui sina minu ellu tõesti ei oleks tagasi tulnud.“

„See kiri on mul veel alles,“ ütles Mary.

„Kas mäletad veel, mis ja kirjutasid, Allan?“

„Et sa mulle enam wäärt oled kui elu.“

„Ja et sa Ellen Mac Cormickult eriti palud, üht minu juuksefalka sinule alles hoida, kui nad minu peaksid leidma.“

Allan noogutas.

„Kui ma „Nome“ lael sinu wastas laual istusin, imestasin ma alati sinu juukseid — ja ei teadnud seda. Ja sestsaadik — sestsaadik kui sinu wiibid —, alati kui sind waatasin —“

Ta peatas.

„Räägi edasi, Allan.“

„Ifka tahtsin sinu juustega mängida — see tuikab mul alati sõrmedes,“ jatkas Allan naeratahes. „Kunul minu poolt, eks?“

„Kuidas nii rumal?“ küsis neiu, ja weel ial polnud Allan temalt nii armast ja magusat naeru kuulnud. „Arwad sa mind siis tõesti ilusaks?“

Allan silitas õrnasti tema pead, surus ta juukseid oma suule ja põsele.

Äkki tundis ta, kuidas neiu wärin läbi käis. Ta waatas temale näkku. Neiu wahtis ehmu-mult hundrale kaswawasse hämarikku. ja mingisugune asi näis ta tegewat keeletuks.

„Mis on?“ hüüdis Allan, pööras ümber ja wahtis terawasti oma ümber. Mis wõis neiu ehmatada? Sügaw wari libises ruttu üle maa, pehme walgus kadus — keskööpäike kustus nagu suur lamp. Punane pilwesein piiras päikest nagu läbipaismatu eesriie ja lahutas ta maailmast. Allan oli seda waatemängu tihti näinud; see oli enamasti lähenevat suwetormi ennustanud. Aga weel ial polnud ta näinud nii kiiret stseeni waheldust. Rahwatult waatas temale

nüüd ta kaaslase nagu ruttusuurenemast pimedusest vastu. Ta mõtles, et see imekiire muutumine päevast ööks Maryt nii väga erutas, ja naeris tasafesi.

Uga neiu käsi kahmas ta käewarrest kinni.

„Ma nägin neid,“ hüüdis ta kustuva häälega. „Nägin neid — seal väljas — päikese käes — enne kui pilved tulid — ja mõned neist jooksid — nagu loomad —“

„Warjud!“ hüüdis Alan. „Rebaste wõi suurte jänesete pikad warjud. Võib olla oli see ka mõni emahunt, kes oma poegadega läks saaki hiihima —“

„Ei, ei,“ hüüdis neiu tema ümbert kinni kahmates, „need polnud warjud — need olid inimesed!“

24.

Alan kuulis äkki kobinat, nagu oleks mõni saabas vastu kiwi käinud. See ei wõinud olla mõni eskimo. Minult meesiku Smithi wõi tema enese saapad oleksid wõinud sellise kobina sünnitada.

„Oli neid palju?“ küsis ta.

„Ei saanud selgesti näha. Väike läks parasjasti pilwe taha. Uga wiis wõi kuus neist jooksid —“

„Meie taga?“

„Jah.“

„Ja kas nemad meid nägid?“

„Usun küll. See kestis waid filmapilgu, siis olid nad pimedasse kadunud.“

Alan silistas rahustades neiu kätt, kuna ta teise käega waitfeli oma automaatse püstoli nahkse tupe awas. Uga neiu oli seda kuulnud.

„Kas usud, et n e m a d o n t u l n u d ?“ jostitas ta jahmatades.

„Wõimalik. Mõni mehed siit suunast ei tuleks. Kas kardad?“

„Ei, ei, ei karda.“

„Uga ja wärsed ju?“

„See tuleb kummalisest pimedusest, Alan —“

Jial polnud põhjamine eha nii kiiresti peaaegu täieliku pimeduse eest taganenud. Waevalt kuus korda oli Alan oma tundrail möödasaadetud aastate jooksul seda imelikku loodusilmu muutust waadata wõinud. Sest pikseilmad, mis suwepäikese katavad, ehk tõelikult pimeduseks muudawad, kuulufid siin kesksuwel alati

suurimate harulduste hulka. Ja nad mõjusid ka palju tontlikumalt, kui tial wormaliste wehlemine temale jõudis mõjuda. Nagu nende päästjana tõusis nüüd üks pime pilwesein nagu warjau käsi maakohta ette, kus looduma keskööpäikese wiimsed kiired nüüd oma kirjeldamatut wärwimängu pidid mängima. Iffa tihedamaks muutus see must müür, lewines iffa laiemale, neelas kõik warjud, roomas ifka lähemale ja lähemale. Tundra muutus walguse ja warju tontlikuks seguks. Ei walitsemud ei täielik pimedus ega harilik eha. Uga oma filmadega ei suutnud nad sellest saladuslikust pimedusest igatahes läbi tungida.

Ja kuna see pimedus nende ifka enam ja enam kitsenewat filmaringi igalt poolt kattis, lendasid Alani peaft mõtted mõtete kannul läbi. Tema oli nende jookswote ijkute tähendusest kohe aru saanud, keda ta kaaslane näinud. Grahani mehed olid lähedal, olid neid näinud ja nad loikasid nende taganemisetee nüüd talu poolt läbi. Wõimalik, et need olid waid mõned piilurid — ja kui neid oli enam kui wiis wõi kuus, nagu Maryt uskus —, siis polnud seisukord sugugi väga ebasoodus.

Uga neid wõis sama hästi olla tosin wõi wiiskümme. Arwatawasti nihkusid Graham ja Rossland kõige oma jõuga talu poole. Wõimalik, et neid oli sada meest. Wõimalik. Igapähe wõis ta ainult oletusi teha, aga ta ei saanud midagi teha, et teada saada, kui suur waenlase wägi oli. Wististi ei kohkunud Graham Maryt ihates millegi eest tagasi — peale selle kaitsefid teda raha, poliitiline mõiu ja wõimust! Kui pidi Alanile tulema ots, siis kujutas Graham asja juba nii, et seadus kogu oma autoriteediga suurema rahakoti poole kaldus. Grahani bandiidid wandusid hädaforral igasugust walemannet. Peale selle oli Graham „haawatud abikaas“, kes oma „naise wabastab“, kuna tema — Alan Holt — oli ta naise wõrgutaja ning armuke: lindpree subjekti, kes tohiti filmapilk maha lasta, kus temaga tial kokku saadi!

Alani waba käsi wõttis rewolvri ümbert kowasti kinni, kuna ta Maryt oseteed talu poole tagasi jaatis. Kui Grahani mehed neid tõesti olid näinud, siis seisis lõksu nõrgem koht risti nende ees — nende ja talu wahel.

Chlorodont hambapasta

1/4 tuubi Kr. 1.— 1/2 tuubi Kr. —60

kõrvaldab inetu hambakatte.

Allan käis nii kärmesti, et Mary peaaegu pidi jooksuma. Ta sõrmed olid Allani käes ja Allani hingeõht riivas peaaegu ta siidjuukseid. Poole miili olid nad nõnda üle tundra rutanud, kuna Allan liikuwaid warje otsis ja kabinaid kuuldas. Siis jäi ta seisma. Tõmbas Mary oma käte wahela — neiu pea wiibis ta rimal. Mary ähhis, Allan tundis ja kuulis, kui waljusti ta süda põksus. Allani huuled leidisid neiu huuled ja ühinesid pikaks suudluseks, mille neiu hinge ahmates lõpetas.

"Sa ei karda mitte?" küsis Allan.

Mary raputas pead:

"Ei!"

Allan naeris tasakesti julguse üle, millega neiu waletas.

"Ksegi kui nad meid nägid — ja nad tõesti Grahami mehed on — siis oleme neist ringis mõõdunud. Me võime enam aegamööda minna, nemad tohiks meist kangel ees olla."

"Me peame minema kiiremini," nõudis neiu "Ma tahan joosta."

Ta sõrmed otsisid pimedas Allani kätt ja wõtsid sellest kõwasti kinni. Nagajalt peatusid nad, wahtisid ja kuulatasid pimedas. Kaks korda uskus Allan midagi kuulwat, mis teda sündis hinge kinni pidama. Ta kaaslane oli tragi, ainult ta süda põksus kuuldawasti.

Järgneva poole tunni pärast läks ilm walgemaks, aga tormi eel ruttaw tuuleõht hakkas nende ümber juba mängema. Jahedalt silistas ta nende palgeid. Nende ümber kajas sofin ja mühin. Jamine maa rõõmistas läheneva pilse üle. Ilm läks itta walgemaks, sest et päikese ees seiswad paksud pilwetombud kogu taewast hakkasid katma, ja tuhnikult nagu opaali wõis aimata päikese eemalelehwiwate pilwede taga.

Allan wõis Mary nagu ja juukseid näha. Tundra lohud ja tõusangud wõtsid enestele itta selgema kuju. Nad jõudsid ühe pajupõõsa juurde, mille taga, nagu Allan teadis, seisis selge allik.

Tema kodu oli siit põõsa juurest waid üle poole miili kangel. Ta saatis neiu allika juurde, lastis tal põlwili lasta ja näitas temale, kuidas ta oma käte wahel wõib külma wett jätta. Kuna neiu pead jooniseks kummardas, silistas Allan tema juukseid ja suudles neid. Ta kuulis, kuidas wesi neiu sõrmede wahelt maha sirises ja kuidas ta ise selle juures tasakesti — pool rõõmsasti, pool kartlikult — naeris ja kuidas see naer järgmisel hetkel ürgäkki muutus heitumise-kiljatuseks.

Soiatatult kargas Allan jalule. Reegi, kes põõsas warjul olnud, tormas kõigest jõust tema kallale ja wiskas ta maha.

Jälle kahises põõsas. Reegi mees lõugas

midagi, jällegi karjatas Mary. Allan wõitles meeletlikult, et oma kõri kahe hiiglakäe kägistamisest wabastada. Ta kuulis, kuidas Mary metsikult enese ümber peffis, kellegagi maades. Pähele hetkel näis ta meel segamini minawat. Nõrk käewars kobas asjatult rewolwri järele. Pool teadmusetata wõis ta näha üht nagu, mis talle tigidalt kui unenägu otja wahtis, kuna halastamatud käed teda ahwardasid kägistada.

Siis kuulis ta ärewat wõidutista, kuna ta tagasi wirutati. Pea näis tal lendawat õlgade wahelt. Ta teha käänes ja wäänles maas ja ta jalg likkas nagu krambis wiimse jõuga tema kohal kummardawale wastasele. Ta kuulis waewalt weel wastase ähkimist, aga sõrmed ta kõri ümber läksid londimaks, nagu kadus ta filmade eest, kallalekippuja waju tagasi.

Allan ahmis õhku ja tõmbas seda kõigest jõust kopsu. Siis kobas ta rewolwri järele. Rewolwri tupp oli tähti.

Oma lähedal kuulis ta Maryt muksudes hingawat. Jõud tuli ta kehasse jälle tagasi. Mees, kes teda kägistanud, lähenes talle käpikile. Wälgu kiirusel nagu karmas kaks tormas Allan tema kallale. Tema rusikas rabas habemikku nagu, ja kuna ta sellele tagus, hüüdis ta ise Maryt. See oli põlwili wajunud, keegi kummardas ta kohal. Metsik wandesõna tuli Allani suust. Mary lamas nüüd peaaegu wõikese allika wees, mida ta joonud. Allani walbas tapmiselust. Ta oli walmis surmama; ta tahtis surmata — tahtis tappa selle metsalise, kes nüüd ta käes oli, et siis karata selle teise kallale, kes Mary kohal kummardas ja teda juukseidpidi katsus jalule kistuda.

Uimastatud löökidest, mis talle memblana pähe sadasid, wajuks mehe pea nüüd tagasi. Allani sõrmed kahmasid ta kõrist kinni. Mehel oli härja kael. Allan katsus ta kaelaluud murda. Rümme sekundit — kaskümmend — kõige enam pool minutit — ja liha ning kondid oleksid järele annud. Aga weel kui mees metsikult wärises ja nõrgalt kofu wajuks, hüppas teine mees Allani kallale.

Allanil polnud aega ennast selle kallalekippumise wastu kaitsta. Ta oli juba pooleldi jõuetu Hirmus hoop pani ta tagasi waaruma. Ta kahmas pimedast peast oma ümber, ta käed tabasid uue kallalekippuja. Kuid need käed olid juba peaaegu täiesti jõuetud. Hirm asus ta põue, nitpea kui ta oma wäsimust märkas.

Siis nägi ta äkki, kuidas Mary kätel ja põlweudel tema juurde roomas. Neiu käed kobasid maad, kuni nad leidisid, mida otsisid.

Siis tõusis Mary, käes kinni, millele ta enne juures olf käe toetanud.

Habemik mees tõusis, kahmas waarudes tema

järele. Aga neiu põikas osavasti kõrwale ja kummardas siis Alani kohale — kes teda ei näinud — ja ta wastase kohale Kiwi lähwas ohwriks. Alan kuulis hirmsat lööki, ta wastane meeres ta alt eemale, hääletult, londilt. Nüüd alles nägi Alan neiu. Waewaga tõusis ta ja wõttis wankuma neiu ümbert kätega kinni.

Aga ka habemik mees tõusis jälle. Alan kargas uuesti ta kõri kallale ja mõlemad kuttusid koos maha. Mary kuulis, kuidas hoobirahes fadas. Alan tõusis kui wõitja. Ja naeratas tugebalt. Käes oli tal revolver, mis tal esimeses rabelemises maha sadanud ja mille ta nüüd jälle kogemata leidnud. Ta seadis revolveri lastewalmis. Nüüd oli ta walmis igauht maha lastma, kes talle wastu astus.

Üks kuul, ja üks kaabakas jälle wähem,“ mõtles ta.

“Tule!” ütles ta siis Maryle.

“Ja hääl kõlas üsna ebaloomulikult.

Neiu lähenes temale, pani oma weest ja sawist libeda käe jälle tema kätte. Üheskoos ronisid nad kinku mööda allika juurest üles.

Ülemal wõisid nad nüüd selgemini häälekõminat kuulda, mis pimedusest nende juurde tungis. Diginema torniigi tunniused suurenesid. Läänepool kisedas keegi. Tema halluole wastati otse nende eest.

Alan hoidis neiu wäikest mustast kääst kõwasti kinni ja sammus talu poole, kust suunast halluole oli wastatud.

Ta teadis mis, sündis.

Grahami mehed olid targemad kui ta uskunud, ja piirasid talu kõigilt poolt ümber; mõned neist tungisid nüüd ka pajuallika poole, kust enne seda habemiku mehe kaaskaabaka rõõmuhüüe oli kajanud. Nad imestasid, mispärast sealt wastust ei tulnud, ja hüüdsid lühikeste wahaeegade järele ikka jälle uuesti halloo.

Alani närwid olid katkemiseni pingul. Kõik nõudis kiiret tegutsemist. Nende seisuford oli meeleheitlik. Need ei olnud inimesed, need olid elajad. Pajude juures oleksid nad ta halastamatult tapnud. Käed ta kõri ümber olid teda tahtnud kängistada. Need olid hundid, Grahami ja Roslandi poolt lahti lastud. Tapmishimu, werejõu ja hullud kired peitusid pimeduses, mis Alani ümbritses. Seadus, lord, tsiviilsatsoon — need kõik olid waid wagad walmsõnad, mis siin ei maksnud. Kui Graham wõttis, siis mäletasid seda ööd waid kaardile weel mitte üles märgitud tundra — juft samuti, nagu mäletas sügaw, süng waimudeorg seda tragöödiat, mis temas enam kui poolfada aastat tagasi sündinud. Sigus? — Sigust siin ei olnud. Tapetud wõisid taewas õigust otfida. Siin maailmas on igal Grahamil õigus teiste

Kõige paremat ehel

kleidile,
kübarale,
kaelale,
kõrwale jne.

leiate Teie

Lal tän. 12-2. I. kord pahemat kätt.

elu üle otjustada, seda neilt oma heaksarwamist mööda rööwida, nendega teha mis ise tahtis, ja tüdrukuid —

Ta ei wõinud ega tahtnud edasi mõelda. Wihased sõnad rebisid enda ta huultelt lahti. Neiu uskus, tema on wihane, sest et nende ette äkki warjud kerkisid. Kaks warju tõusid ja kaskisid neid seisma jääda.

Mary karjatas.

Alan nägi kiiret käelligutust; aga tema oma käsi oli kiirem. Kolm korda walgatas Alani revolveri, ja mees, kes käe tõstnud, langes tabatult maha, kuna teine ruttu pimedasse kadus. Tema meksitud karjatused meelitasid lähemal hetkel need inimesekujulised hundid lähemale, kuna Alani revolverist tulnud kolm kõwa pauku nagu piksemürin üle tundra meeresid.

Dotamatud paugud, nende traagiline efekt, tabatud mehe langemine ja teise põgenemine ei meelitanud Mary juust enam karjatuji. Niimult ta hingeshk kajas nagu lämmitatud muusumine, ja kuna puuane tornipimedus hetkeks walgenes, nägi Alan, kui kahwatu oli Mary nägu ja kui walusasti ta lataliaetud silmad wahtisid. Käsi oli neiu pluusi juures ja hämmastuseks märkas Alan, et neiu wäike revolver käes oli. Ta tundis selle relwa — see oli üks neist revolveritest, mis tema sõber Karl Lomer temale mõni aasta tagasi jõuluis kinkinud Siitamaani oli neiu relwa warjus hoidnud — aga juba kõiksee aja walmis olnud ühes Alaniga ta waenlaste wastu wõitlemal

Alan tahtis seisma jääda, teda käte wahela wõtta ja temale suudeldes ütelda, kui uhke ta tema peale on. Aga selle asemel kiirustas ta ainult oma jamme, kuni nad jõubsid ühe luga dega taetud soo juurde, mis talu ees seisis.

Sellest soost wiis üle kitsas, waewalt meetri laiune teerada. Alan jäi natukeseks seisma, teadis, et nad nüüd juba poolteed julged wõisid olla. Mary nõjatas nagu surmu tema najale. Wihased kaskfada meetrit olid ta täiesti wäsitanud. Ta kahwatu nagu waju wäsimult longu.

Alan silitas ta pehmeid juukseid, suudles ta silmi, kuna neiu revolverit kõwasti käes hoidis. Näekimiseks liig wäsimus, naeratas neiu talle wastu. Alan wõttis ta sülle ja kandis ta oma kätel rada mööda üle soo, teades, et tagaajajad seda

rada ei tunne. Rõõmsrasti imestas ta neiu kergust: Nagu laps lamab ta tema kätel, ja südamlikumalt surus ta teda oma rinnale, kuna ta majade poole ruttas. Pehmesti wõttis neiu ta kaela ümbert kinni ja ta hingedih riivas teda. Neiu abitus täitis Mani õnne ja rõõmuga.

Hakias tibama wihma, kui Man üle soo jõudis. Müüd oli wõimalik pisut paremini näha. Ta ronis mäest üles. Üles jõudes kargas Mary ta sülest maha. Man hingeldas ja ojutas käega oma ette. Nõrgalt wõisid nad näha pimedas taluhooneid, kust akendest tulid neile vastu ei paistnud. Hauawaitus walitses talus.

Ja äkki seisjs keegi nende ees, nagu oleks maa ta enesest wälja sülitanud. Dõnes, süinge hääe kajas neile tasakesi kõrwu, ja lähemal hetkel seisjs Sofwenna nende kõrwal.

Mees rääkis ruttu. Kiuult Man sai temast aru. Rauf nägi wälja süinge ja saladuslik; ta juuksed ja habe olid wihmasti märjad ja ta silmad särasid peaaegu nagu kassifilmad pimedas. Ta mõjus kui ülemaine olemus, nagu tige mägiwaim. Kui ta oma wiharohke kõne lõpetas, ei oodanud ta wastust, waid pööras ümber ja läks kiiresti nende ees taluhoonete poole.

"Mis ta ütles?" küsis Mary.

"Et tal meie tagajitulekust hea meel on. Ta on paiste kuulnud ja meie vastu tulnud."

"Ja mis meel?" küsis neiu.

"Wana Sofwenna on ebausklik — ja närwiline. Ütles mõned asjad, millest sina aru ei saaks. Sa arwastid teda arwatawasti hulluks, kui ta sulle jutustab, et ta asja õõsel unes näinud kuristikul wanal ajal tapetute waine, kes teda tulewatē sündmuste eest hoiatand. Iga tahes on ta wäga ettewaatlik olund."

Baewalt olime siit läinud, kui ta küla naised ja lapsed kokku trummeldas ja mägestikku saatis. Keof ja Nawadlook ei tahtnud minna, mis mind ofalt rõõmustab. Sejs kui neid oleks taga aetud ja neile sellised mehed nagu Graham ja Rosland oleksid kallale kippunud —

"Ennem juba surra," katkestas Mary ja surus enese temale lähemale.

"Jah, seda usun mina ka. Aga müüd ei wõi seda juhtuda. Wäljas oli meie seisuford paha. Aga me jõuame Sofwenna maja seni kaitsta, kui metsik Smith ja karjased tulewad. Meil on seal kaks head püssi ja nad ei julge majale paljaste kätega kallale kippuda. Müüd on meil parem seisukoht. Me wõime lasta, nemad aga ei julge oma püssi tarwitada."

"Miks?"

"Sejs et sina ka majas saad olema. Graham tahab sind saada elusalt — ja mitte surmalt. Ja kuulid —"

Nad jõudsid Sofwenna maja juurde. Ükse

ees peatusid nad ja waatasid tagasi pimedusse. Hääled tungisid karjakaedade juurest nende juurde. Hooned olid leitud, mehed hüüdsid waljusti ja said tundraft poolest tosinast kohast wastuseid. Nad kuulsid mehi jookawat, kuulsid käsuandmist. Mõned põgenesid — olid sattunud lihaga kaetud soole. Sannud kostsid üsna lähedalt.

Mani süda jäi seisma. Waenlased lähenesid nii ruttu ja asjalikult. Ta wõis neid oma maja juures kuulda. Üksed kisti lahti, aken löödi sisse. Tuled kerksid halli uttu.

Ja äkki kuulsid nad oma pea kohal warjatud katuseaknast Sofwenna püssi sissetungijatega ägedasti rääkivat. Rauf, karjatus — ja weel eme kui wana sõdur weel wiis järgnewat pauku oli tühjendand, kargas Man majja ja pani ükse Mary abil kõwasti kõiksugu tugeodega kinni. Kiuulad põlesid warjude taga, põrandal ja nende kõrwal kütatasid Keof ja Nawadlook. Minus pill näitas Manile, mis Sofwenna oli teinud. Tuba oli muudetud arsenaaliks — sõjariistade laoks. Püssid seisid lastemalmitl suurte padrunihunnukite kõrwal. Keofil ja Nawadlookil olid särawad padrunid käes walmis, et püssi sama ruttu laadida, kui ruttu nad tühjendati.

Mary seisjs toa keskel. Tuhmitl walgustasid kiuulad tuba. Warjud ei wõimaldanud tulepaistel wälja tungida ja waenlasele ainaid näidata.

Sirnumult wahtis Mary Manile.

Man tahtis parajasti rääkida, tahtis neile ütelda, et Grahami mehed maja peale ei julge lasta — kui wäljas põrgu põruma hakkas. Metsikult pragisedes wastasid rewolwrid ja püssid Sofwenna tulele ja kuuliwihm ragises vastu paksu pruuseinu. Kaks kulli süsisesid nagu ussid läbi akende, ja ainfa hüppega seisjs Man Mary kõrwal ning sundis teda Keofi ja Nawadlooki kõrwale põrandale lastuma. Ta nägu oli surmuhawatu.

"Ei ma uskunud, et nad ka naiste peale lastesid," ütles ta wihast lämmatatud häälega. "Olen eksinud. Ja aiman müüd, mis see kaabakatefari tahab."

Ettewaatlikult lähenes ta püssiga afnale. Jah, üsna tõesti — ta teadis, mis Graham mõtles, kawatse ja teha tahtis. Graham Rosland teadis, et leidis mõnesugune tee, mis Mary Standishi Sofwenna majas wõis kuulide eest hoida. Nad mängisid wõigast mängu — jätsid Mani asjaks warjatud kohta leida neinale, kuna ta ise wõideldes langes! See oli kawal plaan, peen mõrtsukatööplaan, millele Man pidi ohwriks langema!

Tuleandmine oli seisma jäetud, temale järgnew waitus oli Manile lähendusrikas. Nad

andfid temale aega oma hoolcaluse eest muret kanda. Ja jah, ilus — ta tahtis neile nende mõrtjufalikku lahkuise juba kätte maksta! Sofwenna maja põrandas afus luuk. Selle kaudu läks tee keldrisse ja tagawararambriisse, millel weel üks teine, wäljawõtt üks oli, kust kaudu wõidi pääseda kuristikku. Künlatule walgel nägi Alan jeda luuki — kepp hoidis ta lahti. Ka Sofwenna oli kawal. Sofwenna oli kõik ette näinud!

Alma juures kütitades waatas Alan neiu- de poole. Keef oli, püüis käes, roomanud redeli jalale, mis üles katusele wiis. Ta tahtis minna Sofwenna juurde, temale püüsi laadima. Alan osutas lahtisele luugile.

„Kuttu, minge sinna alla!“ hüüdis ta neiu- dele. „See on aimis julge koht. Seal wõite püüsi laadida ja neid minule kätte anda.“

Mary waatas temale ühisiilmil otja, aga ei liikunud paigast. Temagi käsi hoidis kõwasti ühest raskest püüsi kinni. Ka Nawad- look ei liikunud. Minult Keef ronis redelit mööda üles ja kadus ülewal pimedasse.

„Minge keldrisse!“ kästis Alan kärsitult. „Mu Jumal, kui teie —“

Mary naeratas armsasti ja roomas kartma- tutt ja pikkamisi Alani juurde. Ühe käega tõmbas ta rasket püüsi järele, teises oli tal wäike rewolwer. Tema juurde jõudes ütles ta naeratades ja hädaohtude kiuste:

„Tahan siud wõitlemisel aidata!“

Nawadlook roomas tema kummil, tõi teise püüsi ja põlles hulga padruneid kraasa.

Ja ülewal katusealtna pimedas waateangu juures jälgisid Sofwenna silmad wäljas hallis udus üht liikumat warju, ja ta püüis saatis John Grahamile ja ta meestele weel kord sur- mawa tereuse. Naeratus kadus Mary huul- telt nagu pühituna. Hoitamine tõusis ta rinnast nähes, kuidas mees, keda ta armastas, enese lahtise akna juures püüsi ajas, et trotslikult wastu hakata lendawale surmale, mis maja pakkude seinete wastu jälle uuesti oma kurbu laulu trummeldas.

25.

Ka alumise toa aknad oli wana ettewaat- lik sõdur Sofwenna barrikaadidega sulenud, ai- mullt kitsast praagu lastmiseks wabaks jättes. Alan pistis püüsiotja sellesse praosse, kuma paugud halli, tihenewat õõndu purustasid. Ta wõis kuulda kuulide wilistamist ja tabamist. Need sunnised ja surisedid nagu wihased mesi- lased läbi õhu, wälkfirelt üle majakatuse lema- tes. Plakstasid wastu palkseinu, undasid ja trummeldasid õõnsalt nagu sõrmekondid wastu küpsel wesi melooni. Undawate ja tabawate

Tänuawaldus

Et minul ei ole wõimalik tänada isiklikult kõiki neid isikuid, kes tuletasid mind meele 14. skp., siis teen seda siin korraga. Tänan südamlilikult kõiki neid, kes austasid mind õnne- soowidega.

Austusega **A. Käng**, Pärnus.

kuulide kaja kolas wõluwalt; paistis, nagu ei oleks neil kuulidel surmaga üldse midagi tege- mist.

Kartmatult wahtis Alan selles suunas, kust kuulid tulid, ja otsis terawasti pimedas omale märklauda. Siin ja seal nägi ta tuhme warju- ribasid, kujude joone — ja neile ta sihtis ning lastis nii ruttu kui jõudis.

Siis kummardas ta oma püüsi, mis tühi — ja Mary Standish ulatas temale uue lae- tud püüsi. Surmilik wahakarwa kahwatus oli neiu näol. Ta silmad silmitsejised Alani kummali- selt härdasti, ei pöördunud iial ta näolt — surmahirni peegeldus ta walust wilkustatud näo- joontes. Ta ei kartnud iseenese eest — ta kartis Alani eest. Alani nimi seisis ta huultel, hää- letu sohin, hingetu, sõnatu palwe.

Ja sel hetkel tungis üks kuul läbi praou, kus Alan weel filmapilk tagasi seisnud, süüses nagu kihwtimadu tigevalt mööda ja tabas nende taga seina täie jõuga. Kihjatades kahmas neiu Alani pea ümbert kättega kinni.

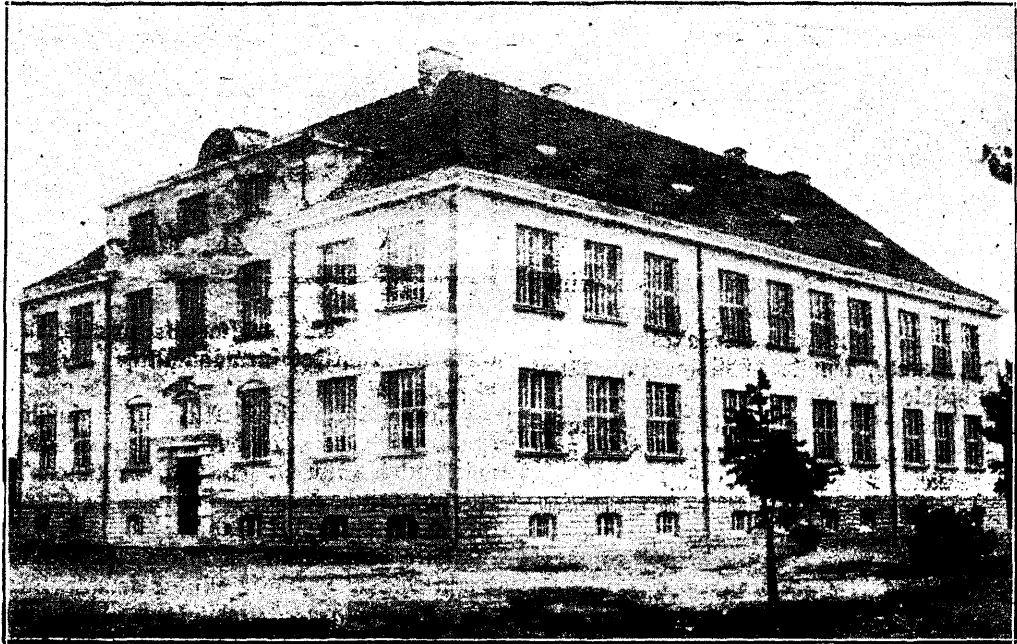
„Mu Jumal, nad tapawad sinu, kui sa seal seisad!“ hoigas ta. „Alma minu nende kätte, Alan. Kui ja mind armastad, siis anna mu nende kätte!“

Walge tolmukiir lendas tumedasse künla- walguisse, „siis weel üks — ja nimelt nii Na- wadlooki lähedalt, et Alaniist külm wärtu läbi käis. Kuulid leidfid, tee sawi ja sambla wahelt, millega majaseina palkide wahed olid tihedaks tehtud. Weel enne kui Mary aimas, mis sün- dis, oli Alan ta jaleda keha ümbert kinni kah- manud; ta jooksis temaga luugi juure ja pea- aegu lükkas ta trepist alla.

Siis sundis ta Nawadlooki neiu- le järgnema ja wiskas neiu- le oma tühjakslastand püüsi ühes padrunitpõllega järele. Ta nagu oli meesik.

„Kui te sinna ei jää,“ hüüdis ta, „siis lä- hen ma wälja ja wõitlen wäljas! Kas saate aru! Sinna jääge!“

Tema rusikas wehkes nende näo ees, ta hääl kriiskas. Jälle nägi ta üht walget tolmu- kiirt — kuul jooksis kopsatades tinnawõusse. Kopsatades järgnes karjatus Keofi suust katuse alt.

Uus alkooliraja Nõmmel.

Üleval pimedas kullus Sotwenna pääs kirjedes põrandale. Wana sõdur tõmbus kerra, ta käed surusid enasti vastu kochtu. Ta seisib põlwi, ta hingeõht wilistas ja ähtis. Siis ajas ta enese pillamisi jälle püsti, ütles Keokile mõned rahustamad sõnad ja asus jälle waluislaetud pääsigaafnaspeituwalaskeuaguette.

Karjatus Keoki huultelt oli waewalt kaja- nud, kui Alan juba üleval redelil seisib ja Keoki enese juurde kutsus. Nuukfudes tuli Keok pimedas tema juurde ja ütles, kuul olla Sotwennat tabanud. Alan kahmas neiu käest kinni ja wedas ta Mary ja Nawadlooki juurde.

Siis astus ta jälle alla ette ja palus, et ta juudaks näha ja Sotwenna eest kätte maksta. Ja nagu wastufeks tema palwele walguse suhtes, nägi ta äkki oma maja kummaliselt illumineerituna. Tantsin, kollane walgus limpsas atendes, tungis läbi awatud ukse wälja wõsse. Wäljas oli nii walge, et ta näha wõis, kuidas niiske udu nagu auruloor maha lastus. Ta süda põksus ägedasti, kui walgus iga sekundiga suurenes. Nad olid ta maja põlema pannud! Need polnud kellegi walged mehed, need olid metskalisjed!

Alga ehk küll ta süda ägedasti põksus, oma rahu ta ei kaotanud. Ta silmad otstisid nagu kütli sihti. Sotwenna ei liigutanud enam. Wististi oli ta suranud. Keok nuuksus keldris. Siis nägi ta kolme, nelja kogu walgusekumas liikumat. Ta ootas, kuni neid selgemini nägi —

ja teadis, mis nad mõtlesid: et kuulidest läbi lõhutud majas kedagi woitluswoimulist wastust enam ei olnud! Ta palus Jumalat, et kogu, kelle peale ta sihtis, Graham oleks — ja lastis. Kogu langes nagu surmawalt haawatult maha. Siis lastis ta kiitvalt teistele — üks, kaks, kolm, neli — ja kahte neljast tabas ta. Praegusel olukorral hea töö, arwas ta rahulolles.

Siis kargas ta tagasi teist püssi wõtma. Mary ootas teda juba, neiu pea ja olad ulatufid keldrist wälja, ja nõnda ulatas ta Alanile püssi. Pifarateta nuuksumine raputas ta teha.

„Jää alla!“ hüüdis Alan temale hoiatades. „Jää keldrisse!“

Ta aimas, mis pidi tulema. Ta oli waenlastele näidanud, et ta weel elas.

Kogupaugud käristasid waituse. Alan lastus otseti põrandale. Kuulid wilistasid afnast, tungisid läbi seinawahede. käisid pragisedes wastu metalli ja klaasi. Üks küünal süses ja kustus.

Selles põrgufaras kuulis Alan äkki ägedat karjatusi ja nägi Maryt keldrist üles jookswat. Kuna Alan nii ruttu oli põrandale heitunud, siis uskus neiu, et ta on haawatud!

Alan mõirgas talle wastu, kuna kuulid neiu ümber oma surmatoomat laulu laulsid, kargas siis jalule ja tormas neiu süle kahmates keldrisse.

Üks kuul wilistas neist üle. Alan pigistas neiu nii kowasti oma rinnale, et ta hing kinni jäi.

(Järgneb.)

Kümme aastat tagasi.

Üliõpilased (korporatsioon Vironia liikmed) detsembris 1918 „Soomusrong nr. 1“ sõduritena.

Istuvad [(wasakult paremale): insener **J. Kannelaud**, **Artur Heinrichson** (langenud Sangaste all), agronoom **Joh. Semper** (raskesti haavata saanud), **A. Tilger**, agronoom **Aleks. Onno**. Seisavad (wasakult paremale): majandusteadlane **H. Haljaspõld**, agronoom **Hans Saar**, **Aleks. Jäger**, majandusteadlane **Elmar Leoke**, agronoom **Peeter Liebus**, **J. Arenberg** (sai Mõnistes raskesti haavata). All maas **Nikolai Tamm**, kõrval päevane leiaports.

Wärske miljonär **J. Rein** võtab „Endla“ loteriikorraldajalt vastu võidetud miljoni. Istuvad paremalt pahemale: **J. Rein**, pr. **M. Rein**, „Endla“ loterii korraldajaid **N. Kursmann** ja konst. **J. Joosep**.

Foto M. Önnis, Pärnus.

Tõtt ja nalja.

Waga mees.

Sõjaajal rikastunud mehe tütrekene oli klaverimängu algõpetuse suure waewaga õnnelikult lõpetanud, ja isa tahtis teda nüüd konservatooriumis edasi õpetada lasta. Eksamilt tagasi tulles küsis isa tütrelt:

„Noh, Gertrudikene, kes sind seal katsus?“

„Ah, isa,“ vastas tütrekene, „see oli wististi mõni wäga waga mees.“

„Kuidas nii, laps?“

„Kui ma mängisin, ei teinud ta muud, kui pani käed alati kokku ja hüüdis üksteise järele:“

„Oh Jumal, oh Jumal!“

Päasetee.

Wäike poisiklutt waksalis reisijale:

„Härra, kas wõin ma Teie kohwrit kanda?“

„Äga sa oled ju liig wäike ja kohwer on liig raske.“

„Sest pole wiga, härra, me wõime ju auto wõtta.“

Kui oleks kõigil preilitel
ju moodne jalawõrukell,
ei mina iial paigal püsiks,
waid õige tihti nendelt küsiks:
Mu ilus preili, hea ja hell,
oh palun. õelge. mis on kell?

Minä ka.

Walwe ei taha õhtul oma suppi süüa.

„Paha laps,“ ütleb ema. „Selline ilus. suppi Nii mõnigi laps oleks rõõmus, kui ta sellest poolegi omale saaks.“

„Mina ka,“ wastab wäike Walwe nuttes.

Hiina anekdoot.

Wäga haritud ja peenetundelisel mandariinil Pengil oli käsk tema hoole ja kaswatuse alla antud keiserlikku printsit lahkusega ja headusega õpetada, karmustest ja kurjusest aga hoiduda.

Ühel päeval, kui ta oma kõrge kasvandikuga harilikul jalutuskäigul viibis, juhtusid nad lambakarja juurde ja õpetaja küsis printsilt, mis loomad need on.

„Sead,“ wastas prints.

„Wäga hea, suurepärane,“ tähendas mandariin. „Teie kõrgusel on teatud astmeni täielik õigus, sest neil on neli jalga nagu sigadel, ja kui nad ei oleks kaetud willaga, siis wõiksid nad tõesti olla sead, nüüd aga on sigade nimed, kes willa kannawad, harilikult lambad.“

○ tempora . . .

„Ma küsin eneselt,“ kurdab proüa, „kus küll minu pea oli, kui ma sulle oma ja-sõna andsin?“

„Seda wõin mina sulle ütelda,“ wastas mees nõökawalt. „Minu rinnal!“

Haawawad mõtlematused

on need, kui inetute wõi wigaste inimeste juuresolekul ülistatakse ilusaid,

kui waieldakse usu ja religiooni üle,

kui aukandjate juuresolekul pilgatakse aukandjaid,

kui lahutuid laidetakse mõne lahutatu juuresolekul,

kui inimlikke wigasid naeruwääristatakse,

kui armunuid pilgatakse,

kui räägitakse „istuma jäämisest“ wanemate neiude juuresolekul,

kui laidetakse kirikuõpetajaid, luuletajaid, kirjanikke ja kunstnikke teiste juuresolekul, kes

neist lugu peawad,

kui wanu inimesi püütakse teha naeruwäärseks.

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 4.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „	„ 5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „	„ 2.50

WÄLISMAILE:

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Talituse aadress: Tallinn, Müüriwähe tän. 16. Telefon 12-53.

Narwast: B. Läte. **Jõhwist:** Adele Külmallik, Olga Tamm. **Kohtla Järwelt:** F. Antson, B. Kuningas, M. Sillenbach. **Paidest:** J. Prakmann. **Jänedalt:** Joh. Abjan, Miina Abjan, E. Beddy, Joh. Beddy, Heinrich Kase, Juuli Kase, Wold. Kase, H. Tamberg. **Pärnu Jakobist:** M. Leewand. **Laekwerest:** H. Jarwelt. **Aegwiidust:** J. Janson, Hans Lees, Anette Lees, Aino Tampson, Leopold Toom, Marta Tamberg. **Wihulast:** Aug. Uukareda. **Adilast:** Hilda Mikker, Triinu Tuhk. **Hagerist:** Aug. Kasendorf, Feliks Kalasilm, Anton Kasendorf, M. Rotmann. **Tapalt:** Mart Saar, Arnold Strauss, Artur Strauss. **Jõgewalt:** R. Terasmägi, A. Nõmm, E. Mets. **Ellamaalt:** Joh. Simson,

Toilast: A. Sillenbach. **Abjast:** Edg. Rõigas. **Raasikult:** L. Lipstok, O. Lipstok, H. Lipstok. E. Tamberg. **Mustjõelt:** Herbert Kokaseits, Hants Kokaseits. **Kiiust:** Arthur Tamberg, Maria Tamberg, Heinrich Tamberg. **Amblast:** Juuli Tiismann, August Tiismann, Meta Tiismann. **Lehtsest:** Leena Tamberg.

Neist wõitsid, loosimisel: 1) Tuhatoos (Ed. Taska töökojast) — **Linda Tomingas**, Tallinnast, Baltiski mnt. 51a; 2) Kokakunsti (Elu kirjastus) — **Edgar Tamberg**, Tallinnast, Wiru tän. 9—18; 3) Fr. Tuglas Hingemaa — **S. Hendrikson**, Tallinn Liivalaia tän. 28—11.

„Romaai“ talitus.

Ülipõnev V. Haimeri
romaan

Ülipõnev V. Haimeri
romaan

VABRIKUNEIU

Ilmunud on juba 11 annet

(Üldse ilmub umbes 40 annet)

Igal laupäeval ilmub üks anne.

Saada ajalehemüüjatelt.

Tellimiste vastuvõtmine ja ladu TALLINN, „Edu“ trükikoja kontor S. Kompassi tän. 40.

Raadio- ja grammofonide spetsiaaläri

TALLINN,
HARJU 34

„RADION“

TALLINN,
HARJU 34

Maailma kuulsamaid kohver- ja kast

Grammofone

hinnad alates Kr. 30, 34, 48 ine.

GRAMMOFONIPLAATE

suures walikus. Uuemad Eesti
plaadid kohale jõudnud!

Nõitrodüün

3, 4 ja 5- lambil.
raadiowastuwõtte
aparaadid on üle-
maalise poolehoiu
ja tuunistamise
leidnud, oma se-
lektiivse, puhta ja walju hääle poolest.

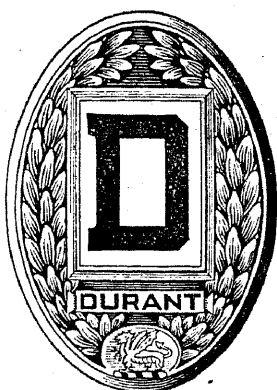
Meeldiw välimus lihtne käsitus.

Kõige paremad **Super**, **Lux** akkumulaatorid.
Ja igasugused anood pitarid. Isehitajaile kõik-
sugu raadiotarbeid ja osi soodsate tingimustega ja
mõõdukate hindadega saadawal. Parimad ja odawa-
mad peatelefonid, walju ääldajaid jne. **Müük suu-
rel ja wäksel arwul.**

TALLINN, Harju 34, telef. 12-10.

Radion

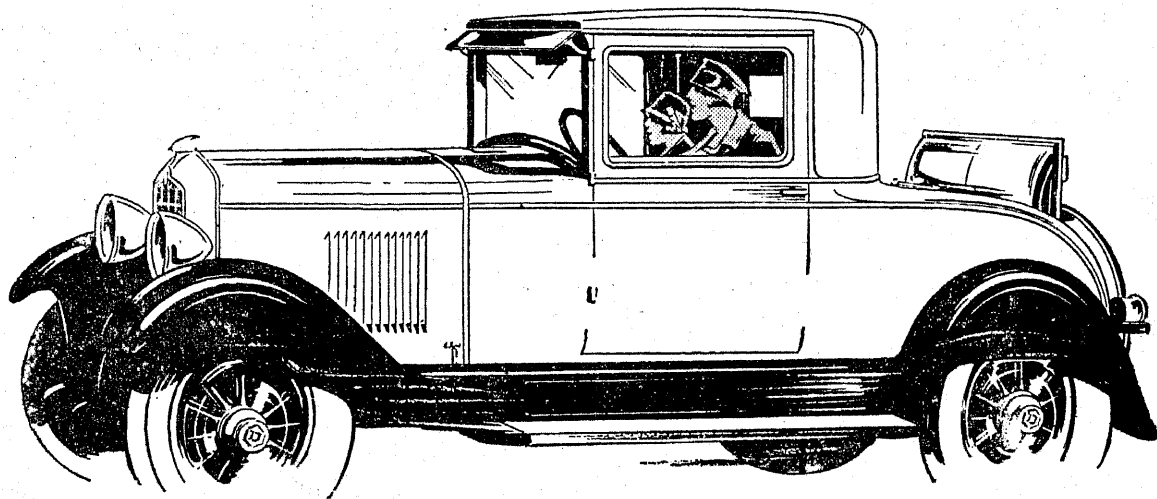
Sõiduk, mis rahuldab teid täiesti.

W.C. Durant'i 25. aastased kogemused automobiilide ehitamisel on loonud võimaluse valmistada odava hinnaga uusi, nii väliselt kui ka tehniliselt täiuslikke ja luksuslikke autotüpe, mis rahuldab ka kõige nõudlikumat autosportlast.

Tulge ja waadake neid!

Tehke proovisõit!

Weenduge nende kõrges väärtuses ja odawates hindades.

DURANT

Ainuesindaja
Eestis

HEINR. LAGUS,

Ainuesindaja
Eestis

TALLINN, Müüriwahe 16, Laenupanga majas, uks B. Telefon 12-53.